

VPLIV DRAMATIZACIJE NA GOVORNI IN SOCIALNO-ČUSTVENI RAZVOJ PREDŠOLSKEGA OTROKA

Raziskovalna naloga

KAZALO VSEBINE

1. UVOD.....	1
1.1. Opredelitev raziskovalnega področja	1
1.2. Namen in cilji raziskovalne naloge	2
1.3. Raziskovalna vprašanja in omejitve pri obravnavanem problemu	3
1.4. Raziskovalna metoda	3
1.5. Izvirni prispevek k praksi.....	4
2. TEORETIČNI DEL	5
2.1. Dramatizacija v vrtcu	5
2.1.1. Opredelitev dramatizacije.....	5
2.1.2. Pedagoški pomen dramatizacije v vrtcu	5
2.1.3. Vrste in oblike dramatizacije	6
2.1.4. Načrtovanje dramatizacije v oddelku	7
2.1.5. Vloga vzgojitelja pri dramatizaciji	7
2.1.6. Izzivi in možnosti vključevanja dramatizacije v vrtčevsko prakso	8
2.2. Govorni razvoj otroka	9
2.2.1. Govor v predšolskem obdobju.....	9
2.2.2. Razvoj besednega zaklada, pripovedovanja in dialoga	10
2.2.3. Spodbudno jezikovno okolje v vrtcu	10
2.2.4. Vpliv dramatizacije na govor.....	11
2.2.5. Govorna samozavest in vključevanje v skupino	11
2.2.6. Dramatizacija, zgodba in zgodnje opismenjevanje.....	12
2.3. Čustveni razvoj otroka	13
2.3.1. Čustveni razvoj v predšolskem obdobju	13
2.3.2. Razumevanje čustev in empatija	13
2.3.3. Samoregulacija in vključevanje v skupino	14
2.3.4. Vpliv dramatizacije na čustveni razvoj.....	14
2.3.5. Pomen dramatizacije za odnose v skupini in vrtčevsko prakso.....	15
2.3.6. Dramatizacija kot varen prostor za otrokovo doživljanje.....	16
2.4. Pregled dosedanjih raziskav	16
3. EMPIRIČNI DEL.....	19
3.1. Problem, namen in cilji	19
3.2. Raziskovalni vzorec	20

3.3. Raziskovalna vprašanja in hipoteze	22
3.4. Časovni potek raziskave.....	23
3.5. Postopek zbiranja podatkov	24
3.6. Raziskovalna metoda	24
4. RAZPRAVA	26
4.1. Kako pogosto pri svojem delu uporabljate dramatizacijo?	26
4.2. Kako pogosto dramatizacijo načrtno vključite v dejavnosti?	27
4.3. Katere oblike dramatizacije najpogosteje uporabljate?	29
4.4. Pri katerih dejavnostih najpogosteje uporabljate dramatizacijo?	30
4.5. Kako se otroci najpogosteje odzovejo na dramatizacijo?	32
4.6. Ali opazite, da so otroci pri dramatizaciji bolj motivirani za govor?	34
4.7. Kako dramatizacija po vašem mnenju vpliva na otrokov besedni zaklad?	35
4.8. Kako dramatizacija po vašem mnenju vpliva na otrokovo pripovedovanje zgodb ali dogodkov?.....	36
4.9. Kako dramatizacija vpliva na govorno samozavest otrok?	38
4.10. Kako dramatizacija po vašem mnenju vpliva na prepoznavanje in izražanje čustev pri otrocih?	39
4.11. Kako dramatizacija vpliva na sodelovanje otrok v skupini?	40
4.12. Katere največje ovire opazite pri uporabi dramatizacije v vrtcu?	42
4.13. Opišite primer, ko je dramatizacija po vašem mnenju dobro vplivala na otrokov govor, čustva ali sodelovanje v skupini.....	43
4.14. Skupni pogled na rezultate razprave	45
5. SKLEPNE UGOTOVITVE	47
VIRI IN LITERATURA	51

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Zaposlitev anketirancev v vrtcu

Graf 2: Delovne izkušnje anketirancev pri delu s predšolskimi otroki

Graf 3: Starostno obdobje otrok, s katerimi anketiranci najpogosteje delajo

Graf 4: Pogostost uporabe dramatizacije pri delu

Graf 5: Načrtno vključevanje dramatizacije v dejavnosti

Graf 6: Oblike dramatizacije, ki jih anketiranci najpogosteje uporabljajo

Graf 7: Dejavnosti, pri katerih anketiranci najpogosteje uporabljajo dramatizacijo

Graf 8: Odziv otrok na dramatizacijo

Graf 9: Motiviranost otrok za govor pri dramatizaciji

Graf 10: Ocena vpliva dramatizacije na otrokov besedni zaklad

Graf 11: Ocena vpliva dramatizacije na otrokovo pripovedovanje

Graf 12: Ocena vpliva dramatizacije na govorno samozavest otrok

Graf 13: Ocena vpliva dramatizacije na prepoznavanje in izražanje čustev

Graf 14: Ocena vpliva dramatizacije na sodelovanje otrok v skupini

POVZETEK

Dramatizacija je način dela, pri katerem otrok skozi igro, gibanje, govor in prevzemanje vlog aktivno vstopa v zgodbe in namišljene situacije. Namen raziskovalne naloge je bil ugotoviti, kako pogosto strokovni delavci Vrtca Murska Sobota uporabljajo dramatizacijo pri delu s predšolskimi otroki, katere oblike dramatizacije uporabljajo ter kako ocenjujejo njen vpliv na otrokov govorni in čustveni razvoj. V teoretičnem delu naloge smo predstavili dramatizacijo, govorni in čustveni razvoj predšolskega otroka ter pregled dosedanjih raziskav. V empiričnem delu smo podatke zbrali s spletnim anketnim vprašalnikom, ki ga je v celoti izpolnilo 71 strokovnih delavcev. Rezultati kažejo, da večina strokovnih delavcev dramatizacijo uporablja le nekajkrat na mesec ali redkeje, hkrati pa skoraj vsi ocenjujejo, da pozitivno vpliva na besedni zaklad, pripovedovanje, govorno samozavest, izražanje čustev in sodelovanje otrok. Največja ovira za pogostejšo uporabo je pomanjkanje časa. Naloga ponuja izhodišča za pogostejšo in bolj načrtno uporabo dramatizacije v vrtcu.

Ključne besede: dramatizacija, predšolski otrok, vrtec, govorni razvoj, čustveni razvoj, strokovni delavci

ABSTRACT

Dramatization is a way of working in which a child actively enters stories and imaginary situations through play, movement, speech and role-taking. The purpose of the research paper was to find out how often the professional staff of the Murska Sobota Kindergarten use dramatization, which forms of dramatization they use, and how they assess its influence on children's speech and emotional development. The theoretical part presents dramatization, children's speech and emotional development, and an overview of previous research. In the empirical part, data were collected with an online questionnaire, fully completed by 71 professional staff members. The results show that most of them use dramatization only a few times a month or less, yet almost all believe it has a positive influence on children's vocabulary, storytelling, speaking confidence, emotional expression and cooperation. The biggest obstacle is a lack of time. The paper offers starting points for a more frequent and better planned use of dramatization in kindergarten.

Keywords: dramatization, preschool child, kindergarten, speech development, emotional development, preschool teachers

1. UVOD

1.1. Opredelitev raziskovalnega področja

Vrtec je prostor, v katerem otrok preživi velik del svojega dneva, zato pomembno vpliva na njegovo doživljanje, vedenje in razvoj. V tem okolju otrok ne pridobiva le prvih znanj in navad, temveč postopoma oblikuje odnos do sebe, do drugih ljudi in do sveta, ki ga obdaja. Prav v predšolskem obdobju se zelo intenzivno razvijata otrokovo čustveno doživljanje in njegov govor. Otrok se vsak dan srečuje z različnimi občutki, kot so veselje, pričakovanje, strah, ponos, žalost, negotovost in navdušenje, hkrati pa vse bolj razvija sposobnost, da ta občutja poimenuje, jih izrazi ter o njih spregovori. Ker pa otrok svojih notranjih doživljanj pogosto še ne zna ubesediti na jasn in neposreden način, potrebuje dejavnosti, ki mu omogočajo spontano, varno in doživeto izražanje.

Ena izmed takšnih dejavnosti je dramatizacija. Ta v vrtcu ne pomeni zgolj priprave kratke predstave, nastopa pred starši ali ponavljanja vnaprej pripravljenega besedila, temveč mnogo širši način dela, pri katerem otrok skozi igro, gibanje, govor, vlogo, domišljijo in medsebojno sodelovanje aktivno vstopa v namišljene situacije. Ko otrok sodeluje v dramatizaciji, ne ostaja le poslušalec ali opazovalec, ampak postane soustvarjalec dogajanja. Prezema različne vloge, se vživlja v osebe in dogodke, uporablja glas, obrazno mimiko, telo in besedo ter na sebi lasten način gradi pomen določene zgodbe ali situacije. V tem procesu otrok ne razvija le ustvarjalnosti, temveč tudi sposobnost izražanja in razumevanja lastnih občutkov.

Za predšolskega otroka je tak način dela še posebej primeren, saj je povezan z njegovo naravno potrebo po igri. Otrok svet razume predvsem skozi konkretno izkušnjo, gibanje, posnemanje in simbolno igro. Kadar se lahko vživi v določen lik, nekaj odigra, dopolni zgodbo ali v skupini soustvarja predstavo, vsebine ne sprejema pasivno, temveč jo doživi in predela. Pri dramatizaciji lahko otrok preizkuša različne načine vedenja, odzivanja in sporazumevanja, ne da bi bil pri tem neposredno izpostavljen. Prav zato mu dramatizacija pogosto omogoča večjo sproščenost, več poguma pri izražanju in večjo pripravljenost za sodelovanje. Otrok namreč skozi vlogo lažje pove nekaj, česar morda kot on sam še ne zmore izreči.

Raziskovalno področje pričujoče naloge izhaja iz vprašanja, kako dramatizacija vpliva na otrokova čustva in na njegov govorni razvoj. Govor je v predšolskem obdobju eno izmed temeljnih sredstev sporazumevanja, saj otrok z njim izraža potrebe, postavlja vprašanja, opisuje dogajanje, pripoveduje, pojasnjuje in vzpostavlja stik z drugimi. Govorni razvoj zato ne pomeni le širjenja besednega zaklada, ampak tudi napredek v razumevanju, pripovedovanju, poslušanju, dialogu in samozavestni rabi jezika v skupini. Dramatizacija otroku ponuja številne priložnosti za takšno govorno dejavnost. Otrok pri njej govori z določenim namenom, ker želi nekaj sporočiti, dopolniti dogajanje, se odzvati na drugega ali oblikovati vlogo. Besede pri tem

niso same sebi namen, temveč postanejo del živega dogajanja, kar je za otroka posebej spodbudno.

Prav tako pomemben je vpliv dramatizacije na čustveni razvoj. Otrok se v dramatizaciji srečuje z različnimi vsebinami in čustvenimi položaji, ki jih lahko skozi igro doživlja, prepozna in izraža. Ko prevzame vlogo žalostnega, pogumnega, prestrašenega, veselega ali jeznega lika, postopoma razvija občutljivost za različna čustvena stanja. S tem ne spozna le čustev drugih, ampak tudi bolje razume sebe. Dramatizacija mu omogoča, da v varnem in sprejemajočem okolju izrazi tisto, kar v vsakdanjem pogovoru pogosto ostane neizrečeno. Mnogi otroci se skozi igro vlog lažje odprejo, pokažejo svojo stisko, razbremenijo notranjo napetost ali pa preprosto izrazijo veselje in navdušenje. Obenem se učijo obvladovati čakanje, sprejemati vlogo drugega, poslušati vrstnike, slediti dogovoru in se prilagajati skupnemu ustvarjanju, kar dodatno vpliva na njihovo čustveno zorenje.

V vrtčevski praksi dramatizacija pogosto deluje kot povezovalni element med otrokom, skupino in vzgojiteljem. Kadar je skrbno načrtovana in prilagojena razvojni stopnji otrok, lahko pomembno prispeva k prijetnejšemu vzdušju v skupini, k večji vključenosti otrok in k oblikovanju občutka varnosti. Posebej dragocena je zato, ker združuje več razvojnih področij hkrati. Otrok ob dramatizaciji govori, posluša, opazuje, se giblje, čustveno reagira, sodeluje in ustvarja. Takšna celostna izkušnja ima v predšolskem obdobju poseben pomen, saj otrok ne razvija posameznih sposobnosti ločeno, temveč povezano in v neposredni dejavnosti.

Raziskovalno področje te naloge je usmerjeno v razumevanje dramatizacije kot pomembne pedagoške metode. V vrtcu dramatizacija ni le popestritev vsakodnevnega dogajanja ali priprava na javni nastop, ampak premišljen način spodbujanja otrokovega razvoja. Posebej pomembno je vprašanje, kako dramatizacija vpliva na otrokov govorni napredek ter kako prispeva k prepoznavanju, izražanju in uravnavanju čustev. Ker se ti dve področji v predšolskem obdobju nenehno prepletata, je smiselno dramatizacijo obravnavati kot dejavnost, ki lahko pomembno podpira otrokov celostni razvoj in njegovo bolj samozavestno vključevanje v vrtčevsko okolje.

1.2. Namen in cilji raziskovalne naloge

Namen raziskovalne naloge je ugotoviti, v kolikšni meri strokovni delavci Vrtca Murska Sobota uporabljajo dramatizacijo pri delu s predšolskimi otroki, katere oblike dramatizacije pri tem uporabljajo, pri katerih dejavnostih jo najpogosteje vključujejo ter kakšen odziv otrok zaznavajo ob njeni uporabi. Ob tem nas zanima tudi, kako strokovni delavci ocenjujejo vpliv dramatizacije na otrokov govorni razvoj in na njegovo čustveno doživljanje ter izražanje.

Raziskava je bila izvedena med strokovnimi delavci Vrtca Murska Sobota. Podatke smo pridobili z anketnim vprašalnikom med vzgojitelji, pomočniki vzgojiteljev in drugimi

strokovnimi delavci, ki pri svojem delu neposredno sodelujejo s predšolskimi otroki. Na podlagi pridobljenih odgovorov smo dobili vpogled v to, kako pogosto in na kakšen način je dramatizacija vključena v vsakodnevno vrtčevsko prakso ter kako strokovni delavci presojaajo njen pomen za otrokov razvoj.

Z ugotovitvami raziskave želimo pridobiti boljši vpogled v uporabo dramatizacije v izbranem vrtcu in opozoriti na njen strokovni pomen pri delu s predšolskimi otroki. Morebitne ugotovitve raziskave nam bodo lahko služile kot izhodišče za nadaljnji razmislek, načrtovanje izboljšav in uvajanje sprememb v smislu zagotavljanja kakovostnejše predšolske vzgoje.

1.3. Raziskovalna vprašanja in omejitve pri obravnavanem problemu

Raziskovalna vprašanja, ki smo si jih zastavili, so povezana z uporabo dramatizacije pri delu s predšolskimi otroki v vrtcu, v našem primeru v Vrtcu Murska Sobota. Anketni vprašalnik je vseboval 16 vprašanj, med katerimi sta bili dve vprašanji odprtega tipa. Vprašanja so se nanašala na pogostost uporabe dramatizacije v vrtcu, na oblike dramatizacije, ki jih strokovni delavci najpogosteje uporabljajo, na dejavnosti, pri katerih dramatizacijo vključujejo, ter na odziv otrok ob njeni uporabi. Prav tako nas je zanimalo, kako strokovni delavci ocenjujejo vpliv dramatizacije na otrokov govorni razvoj in na njegovo čustveno doživljanje ter izražanje.

Pri izvedbi raziskave smo interpretirali pridobljene podatke in na njihovi podlagi sklepali na posamezne ugotovitve. Namen vprašalnika je bil pridobiti vpogled v uporabo dramatizacije v vsakodnevni vrtčevski praksi ter ugotoviti, kako strokovni delavci razumejo njen pomen za otrokovo celostno delovanje. Vprašanja so bila zato oblikovana tako, da zajemajo tako pogostost in načine uporabe dramatizacije kot tudi strokovno presojo njenih učinkov pri delu z otroki predšolske starosti.

Pomanjkljivost pridobljenih podatkov je predvsem v tem, da nismo imeli neposrednega vpogleda v dejansko delo strokovnih delavcev v neposredni praksi. Ugotovitve temeljijo na njihovih odgovorih in osebnih ocenah, zato ni mogoče z gotovostjo sklepati o dejanskem obsegu in kakovosti uporabe dramatizacije v vseh oddelkih. Raziskava tako predstavlja vpogled v izbrano prakso Vrtca Murska Sobota, rezultatov pa ni mogoče neposredno posploševati na širše okolje.

1.4. Raziskovalna metoda

V raziskovalni nalogi smo uporabili kvantitativno metodo dela. Izvedli smo anketni vprašalnik. Vzorec je bil neslučajnostni, saj so bili vanj vključeni strokovni delavci Vrtca Murska Sobota, torej vzgojitelji in vzgojiteljice ter pomočniki in pomočnice vzgojiteljev.

Anketni vprašalnik je v celoti izpolnilo 71 strokovnih delavcev, zato smo pri analizi upoštevali odgovore teh 71 anketirancev. Podatke, pridobljene z anketnim vprašalnikom, smo interpretirali in na njihovi podlagi oblikovali ugotovitve raziskave.

1.5. Izvirni prispevek k praksi

Na podlagi izvedene raziskave bomo dobili vpogled v odnos strokovnih delavcev Vrtca Murska Sobota do uporabe dramatizacije pri delu s predšolskimi otroki. Ugotovitve raziskave nam bodo pokazale, kako pogosto strokovni delavci vključujejo dramatizacijo v svoje delo, katere oblike dramatizacije uporabljajo in kako ocenjujejo njen vpliv na otrokov govorni in čustveni razvoj. Na ta način bomo dodatno osvetlili pomen dramatizacije v vrtčevski praksi ter njeno vlogo pri spodbujanju otrokovega izražanja, sodelovanja in doživljanja.

Z raziskovalno nalogo želimo poudariti pomen in vlogo dramatizacije v predšolskem obdobju, predvsem njeno povezovalno, izrazno in motivacijsko vlogo pri delu z otroki. Z ozaveščanjem pomembnosti dramatizacije želimo strokovne delavce v vrtcu spodbuditi k njeni ne le spontani uporabi, temveč tudi k bolj načrtnemu in ciljnemu vključevanju različnih oblik dramatizacije v vsakodnevno delo v oddelku. Posebej pomembno je, da dramatizacijo prepoznamo kot dejavnost, ki lahko pomembno prispeva k razvoju govora, k izražanju čustev in k otrokovi večji vključenosti v skupino.

Raziskava nam bo dala vpogled tudi v morebitne izzive pri uporabi dramatizacije v vrtcu, kar lahko služi kot izhodišče za nadaljnji strokovni razmislek, oblikovanje priporočil in načrtovanje izboljšav pri vzgojno-izobraževalnem delu. Ugotovitve raziskave bodo lahko prispevale k bolj premišljeni, strokovno utemeljeni in razvojno naravnani uporabi dramatizacije v vrtčevski praksi.

2. TEORETIČNI DEL

2.1. Dramatizacija v vrtcu

2.1.1. Opredelitev dramatizacije

Dramatizacija v vrtcu pomeni, da otrok zgodbe, dogodke, odnose in različne življenjske situacije ne le posluša ali opazuje, ampak jih tudi odigra. Pri tem uporablja govor, gibanje, obrazno mimiko, glas, različne predmete in svojo domišljijo. Dawson in Lee (2018) dramatizacijo umeščata med dramsko-pedagoške pristope, pri katerih otrok vsebino raziskuje skozi vlogo, sodelovanje in skupno ustvarjanje pomena. Brown (2017) poudarja, da drama v zgodnjem otroštvu ni le prijetna popestritev dejavnosti, ampak učni medij, ki povezuje mišljenje, telo, čustva in odnose z drugimi.

Za predšolskega otroka je pomembno predvsem to, da dramatizacija temelji na dejavnosti. Otrok se pri njej ne uči le s poslušanjem, ampak skozi lastno izkušnjo. To pomeni, da vsebino hkrati sliši, vidi, pove, pokaže in doživi. Tak način dela je za predšolsko obdobje posebej primeren, saj otrok svet razume celostno in se uči skozi neposredno izkušnjo. Tam (2016) ugotavlja, da otrok skozi dramsko dejavnost dogajanje razume na ustvarjalen način in ga preoblikuje po svoje. Podobno Nicolopoulou (2019) opozarja, da pripovedovanje in uprizarjanje zgodb razvijata tudi jezik, ki ni vezan samo na trenutno situacijo. Zato lahko dramatizacijo razumemo kot odprt, ustvarjalen in razvojno primeren način dela v vrtcu.

Pri dramatizaciji ni najpomembnejši končni izdelek ali javni nastop. Veliko pomembnejši je proces, v katerem otrok vstopa v vlogo, poskuša, improvizira, se dogovarja z drugimi in išče nove načine izražanja. V tem smislu dramatizacija presega običajno pripravo predstave. Lahko je kratka, spontana in vezana na vsakodnevno dejavnost, lahko pa tudi bolj načrtovana in povezana z zgodbo, slikanico ali določeno temo v oddelku. Prav ta odprtost ji daje posebno vrednost, saj se lahko prilagaja starosti otrok, dinamiki skupine in razvojnim ciljem (Dawson in Lee, 2018; Brown, 2017; Tam, 2016).

2.1.2. Pedagoški pomen dramatizacije v vrtcu

Dramatizacija ima v vrtcu posebno pedagoško vrednost zato, ker v eni dejavnosti povezuje več področij razvoja hkrati. Otrok pri dramatizaciji govori, posluša, se giblje, opazuje druge, rešuje manjše probleme, izraža čustva in sodeluje v skupini. Brown (2017) poudarja, da je prav v tem njena moč, saj ne podpira samo enega ozkega področja, ampak otrokovo delovanje v celoti. Dawson in Lee (2018) dodajata, da dramatizacija spodbuja dialog, vživljanje v drugega, ustvarjalno mišljenje in telesno učenje, kar je v zgodnjem otroštvu zelo pomembno.

Pedagoški pomen dramatizacije je tudi v tem, da otroka iz pasivnega poslušalca spremeni v dejavnega soustvarjalca. Ko otrok vstopi v vlogo, nekaj predlaga, doda svoj odgovor ali s

skupino odigra določen prizor, se vsebina zanj lažje poveže z osebno izkušnjo. To pomeni, da je učenje bolj smiselno, bolj doživeto in zato pogosto tudi trajnejše. Tam (2021) je v študiji primera pokazal, da se lahko dramatizacija uspešno povezuje s kurikulumom vrtca in da pri tem ni v nasprotju z učenjem skozi igro, ampak ga lahko dodatno obogati. Podobno Kilinc idr. (2016) opozarjajo, da dramatizacija ni učinkovita le zaradi svoje privlačnosti, ampak predvsem takrat, ko je vključena premišljeno in strokovno.

Pomembno je tudi to, da dramatizacija omogoča več različnih poti sodelovanja. Nekateri otroci govorijo veliko in hitro prevzamejo vlogo, drugi se lažje vključijo skozi gibanje, mimiko, predmet ali krajši odgovor. Zaradi tega je dramatizacija pogosto bolj vključujoča kot nekatere druge dejavnosti, saj otrokom omogoča, da sodelujejo glede na svoje zmožnosti in trenutno pripravljenost. To je v vrtcu pomembno, ker v skupini nikoli niso vsi otroci enako zgovorni, enako socialno odprti ali enako samozavestni. Če je dejavnost dobro vodena, dramatizacija omogoča, da se v skupno dogajanje vključijo tudi tišji in bolj zadržani otroci (Brown, 2017; Young idr., 2024; Loizou idr., 2019).

2.1.3. Vrste in oblike dramatizacije

V vrtcu se dramatizacija pojavlja v več oblikah. Ena najpogostejših je igra vlog, pri kateri otroci prevzamejo različne like in skupaj oblikujejo potek dogajanja. Lahko gre za vsakdanje življenjske situacije, kot so obisk trgovine, vožnja z avtobusom ali prihod k zdravniku, lahko pa tudi za povsem domišljjske prizore. Young, Edwards in Nuttall (2024) poudarjajo, da se v takšni igri otroci učijo dogovarjanja, vživljanja in sodelovanja. Prav zato igra vlog ni pomembna le kot prosta igra, ampak tudi kot prostor socialnega in govornega učenja.

Druga pogosta oblika je pripovedovanje in uprizarjanje zgodb. Pri tej obliki otrok zgodbo najprej sliši ali jo sam pove, nato pa jo skupaj z drugimi odigra. Cremin idr. (2018) ugotavljajo, da otrok pri tem ne razvija le domišljije, ampak tudi govor, saj zgodbo soustvarja, jo oblikuje v dialogu z drugimi in jo pozneje znova premisli skozi igro. Nicolopoulou (2019) ob tem posebej poudarja, da takšne dejavnosti razvijajo pripovedno strukturo in otrokovo sposobnost izražanja vsebin, ki niso vezane le na tukaj in zdaj.

V praksi se pogosto uporabljajo tudi dramatizirano branje slikanic, kratki improvizirani prizori in bolj načrtovane dramske dejavnosti, povezane z določeno temo. Schmidt idr. (2024) opisujejo, da vzgojitelji pri branju slikanic uporabljajo glas, gibanje, vprašanja, vživljanje v like in manjše dramske vloške. Bernstein idr. (2024) pa so pokazali, da je takšno utelešeno sodelovanje pri zgodbi koristno za otrokovo pripovedovanje in obnovo zgodbe. To pomeni, da dramatizacija ni omejena le na prosto igro, ampak se lahko uspešno povezuje tudi z načrtovanimi jezikovnimi in literarnimi dejavnostmi.

Poleg navedenih oblik lahko v vrtcu uporabljamo tudi procesno dramo, tematske improvizacije, igre z rekviziti in skupinske dramske dejavnosti v okviru projektnega dela. Tam (2021) ob tem poudarja, da je pomembno prehajanje med igro, pogovorom, zgodbo in usmerjeno dejavnostjo. Iz tega sledi, da dramatizacija ni ena sama metoda, ampak širši nabor pristopov. Prav ta raznolikost je za vrtec pomembna, saj lahko vzgojitelj izbere takšno obliko, ki najbolj ustreza starosti otrok, cilju dejavnosti, sestavi skupine in konkretnemu vsakodnevnu položaju v oddelku.

2.1.4. Načrtovanje dramatizacije v oddelku

Če želimo, da dramatizacija v vrtcu res podpira razvoj otroka, mora biti načrtovana. To ne pomeni, da mora biti vsaka dejavnost podrobno zapisana ali vnaprej natančno določena, ampak da mora vzgojitelj razmisliti o cilju, vsebini, prostoru, materialu in načinu vključevanja otrok. Tam (2021) opozarja, da je pri vključevanju dramatizacije v kurikulum pomembno ravnotežje med odprtostjo in usmerjanjem. Otroci morajo imeti prostor za lastne pobude, hkrati pa dejavnost potrebuje jasen okvir, da ne izgubi razvojnega pomena.

Pri načrtovanju je pomembna tudi izbira vsebine. Zgodba, tema ali situacija mora biti otrokom razumljiva in jim mora omogočati, da vanjo vstopijo s svojo izkušnjo. Pri mlajših otrocih so pogosto primernejši krajši prizori, ponavljanje, vsakdanje teme in izrazitejši gibi, pri starejših pa lahko dejavnost vključuje več dialoga, sodelovanja in samostojnega soustvarjanja. Schmidt idr. (2024) ugotavljajo, da učinki dramatizacije niso odvisni le od tega, ali jo vzgojitelj uporabi, ampak tudi od tega, kako kakovostno jo vključi v dejavnost. Iz tega je mogoče sklepati, da dobra dramatizacija ne nastane naključno, ampak zahteva strokovno presojo.

Pomemben del načrtovanja so tudi prostor, čas in materiali. Otroci se težje vživijo v igro, če je prostor neustrezen, če jih dejavnost prehitro prekine ali če ni osnovnih rekvizitov, ki bi jim pomagali pri vstopu v vlogo. To ne pomeni, da mora biti dramatizacija materialno zahtevna. Pogosto zadostujejo že preprosti predmeti, ki dobijo nov simbolni pomen. Pomembneje je, da so otrokom dostopni in da spodbujajo domišljijo. Kilinc idr. (2016) opozarjajo, da so za uspešno vključevanje dramskih pristopov pomembni tudi strokovna priprava vzgojiteljev, občutek kompetentnosti in pripravljenost, da dejavnost prilagodijo konkretni skupini otrok.

2.1.5. Vloga vzgojitelja pri dramatizaciji

Vzgojitelj pri dramatizaciji ni samo opazovalec. Njegova naloga je, da pripravi varen prostor, izbere primerno vsebino, ponudi začetno spodbudo in poskrbi, da se otroci v dejavnost lahko vključijo na način, ki jim ustreza. Loizou, Michaelides in Georgiou (2019) so pokazali, da lahko odrasli s premišljeno podporo pomembno pomaga pri razvijanju igre vlog, samih vlog in uporabe simbolnih predmetov. Young, Edwards in Nuttall (2024) pa opozarjajo, da mora biti

vzgojitelj pri vključevanju občutljiv, saj premočna prisotnost odraslega lahko zmanjša otrokovo pobudo in omeji spontano soustvarjanje.

Vloga vzgojitelja se lahko v dejavnosti spreminja. Včasih je pobudnik, ki odpre temo in pripravi okvir. Drugič je soigralec, ki z manjšo vlogo podpira dogajanje. Spet tretjič se umakne in opazuje, kako otroci sami gradijo igro. Prav sposobnost prehajanja med temi vlogami je pomembna za kakovost dramatizacije. Če je vzgojitelj premalo dejaven, se lahko dejavnost hitro razpade ali ostane na zelo površni ravni. Če pa prevzame preveč nadzora, igra postane njegova in ne več otrokova. Prav zato je strokovna občutljivost pri dramatizaciji izredno pomembna (Young idr., 2024; Loizou idr., 2019).

Pomembno je tudi, kako vzgojitelj dejavnost vodi. Če otrokom pusti dovolj prostora, hkrati pa jih po potrebi nežno usmerja, dramatizacija lažje doseže svoj razvojni namen. Schmidt idr. (2024) ugotavljajo, da so učinki dramskih strategij odvisni tudi od kakovosti izvedbe. To pomeni, da ni dovolj zgolj to, da vzgojitelj dramatizacijo uporabi, ampak tudi to, da ve, zakaj jo uporablja in kaj z njo želi doseči. Pri tem je pomembno, da zna opazovati otroke, prepoznati njihove potrebe in sproti prilagajati dejavnost.

Vloga odraslega je pomembna tudi z vidika samoregulacije, sodelovanja in vključevanja v skupino. Walker idr. (2020) in Veresov idr. (2021) opozarjajo, da so razvojni učinki domišljajske oziroma sociodramske igre povezani tudi z načinom odrasle podpore. Vzgojitelj mora zato vedeti, kdaj se vključiti, kdaj dejavnost razširiti in kdaj se umakniti, da ostane otrok dejaven soustvarjalec igre. Pri dramatizaciji je to še posebej pomembno, ker lahko občutljiva podpora odraslega pomembno vpliva na otrokovo govorno izražanje, čustveno varnost in pripravljenost za sodelovanje.

2.1.6. Izzivi in možnosti vključevanja dramatizacije v vrtčevsko prakso

Čeprav raziskave dramatizaciji pripisujejo velik razvojni pomen, to še ne pomeni, da je njena kakovostna uporaba v vrtcu samoumevna. Eden od izzivov je, da vzgojitelji dramatizacijo pogosto uporabljajo različno pogosto in z različno stopnjo načrtnosti. Schmidt idr. (2024) ugotavljajo, da se dramske strategije pri branju slikanic med vzgojitelji precej razlikujejo. To pomeni, da so lahko razvojni učinki v praksi zelo odvisni od tega, koliko strokovni delavec dramatizacijo razume kot pomembno metodo dela in koliko se pri njeni uporabi čuti kompetentnega.

Pomemben izziv predstavljajo tudi čas, prostor in organizacija dela v oddelku. Vzgojitelj se v vrtcu vsak dan srečuje z različnimi zahtevami, od vsakodnevne rutine do skrbi za celotno skupino otrok. Zaradi tega dramatizacija včasih ostane na ravni občasne popestritve, ne pa stalnega načina dela. Tam (2021) opozarja, da vključevanje dramatizacije v kurikulum zahteva premišljeno povezovanje med igro, učenjem in dnevnim ritmom skupine. Če dramatizacija

nima svojega prostora v načrtovanju, se hitro zgodi, da jo vzgojitelj uporabi le redko ali zelo površno.

Na drugi strani raziskave kažejo tudi veliko možnosti za njeno uspešno vključevanje v prakso. Kilinc idr. (2016) opozarjajo, da je strokovna podpora vzgojiteljem pomembna za bolj samozavestno in načrtno uporabo dramskih pristopov. Young, Edwards in Nuttall (2024) pa poudarjajo, da je kakovost dramatizacije močno povezana s tem, kako odrasli razume svojo vlogo v igri. Iz tega lahko sklepamo, da dramatizacija v vrtcu ne potrebuje nujno veliko posebnih sredstev, bolj pomembni pa so strokovno razumevanje, odprtost za tak način dela in pripravljenost, da se dejavnosti prilagajajo razvojnim potrebam konkretne skupine otrok.

2.2. Govorni razvoj otroka

2.2.1. Govor v predšolskem obdobju

Govorni razvoj v predšolskem obdobju je zelo hiter in večplasten. Otrok širi besedni zaklad, postopoma uporablja vse bolj jasne povedi, posluša druge, postavlja vprašanja, pripoveduje in se vključuje v pogovor. Govor se zato ne razvija le kot sistem besed in povedi, ampak tudi kot sredstvo sporazumevanja, mišljenja in socialnega povezovanja. Jago idr. (2025) v meta-analizi poudarjajo, da sta besedišče in slovnica v predšolskem obdobju zelo pomembna za poznejše branje in razumevanje. To pomeni, da je kakovosten govorni razvoj v vrtcu pomembna osnova za nadaljnje šolsko učenje.

Za predšolskega otroka govor ni le način poimenovanja predmetov, ampak tudi sredstvo, s katerim izraža potrebe, razlaga svoje doživljanje in vstopa v odnose z drugimi. Pomemben del govornega razvoja so pripovedovanje, dialog, poslušanje in razumevanje vsebin, ki niso vezane samo na tukaj in zdaj. Otrok se postopoma uči govoriti o tem, kar se je že zgodilo, kar si predstavlja ali kar šele načrtuje. Nicolopoulou (2019) opozarja, da je prav razvoj pripovedi pomemben korak k zrelejši rabi jezika. Ko otrok začne smiselno urejati dogodke, opisovati like in povezovati dogajanje, postaja njegov govor tudi bolj organiziran in razumljiv.

Govorni razvoj je močno povezan z okoljem, v katerem otrok živi. Če ima otrok dovolj priložnosti za pogovor, poslušanje zgodb, vprašanja in skupno ustvarjanje pomena, se govor razvija bolj spodbudno. West idr. (2024) so pokazali, da lahko sistematične jezikovne spodbude v vrtcu pomembno izboljšajo otrokove jezikovne spretnosti. Iz tega sledi, da ima vrtec pri govornem razvoju pomembno vlogo. Naloga strokovnih delavcev ni le v tem, da otroku dajejo navodila, ampak da ustvarjajo okolje, v katerem ima otrok razlog, priložnost in varnost za govor.

2.2.2. Razvoj besednega zaklada, pripovedovanja in dialoga

Med najpomembnejše prvine govornega razvoja v predšolskem obdobju sodijo besedni zaklad, pripovedovanje in dialog. Besedni zaklad otroku omogoča, da natančneje poimenuje stvari, ljudi, dejanja in občutja. Pripovedovanje mu pomaga, da dogodke smiselno poveže v celoto, dialog pa razvija sposobnost poslušanja, izmenjave in odzivanja na drugega. Te tri prvine se v vsakdanjem življenju nenehno prepletajo. Ko otrok pripoveduje o svojem doživetju, mora poiskati ustrezne besede, urediti potek dogodkov in hkrati upoštevati sogovornika.

Raziskave o pripovedovanju in uprizarjanju zgodb kažejo, da so takšne dejavnosti za govor posebno dragocene. Nicolopoulou (2019) ugotavlja, da redna praksa pripovedovanja in uprizarjanja spodbuja pripovedne spretnosti in dekontekstualizirani jezik. Cremin idr. (2018) pa pokažejo, da se pri skupnem ustvarjanju in uprizarjanju zgodbe razvijata tudi poslušanje in pogajanje o pomenu. Otrok mora slediti zgodbi drugega, jo dopolniti in se dogovoriti, kako jo bo skupina uprizorila. Tako se ne razvija samo individualni govor, ampak tudi govor v odnosu.

Na razvoj pripovedi vplivajo tudi dejavnosti, ki povezujejo zgodbo, usmerjeno podporo in igro. Chlapana in Koniou (2025) sta pokazali, da kombinacija različnih pristopov spodbuja pripovedno izražanje predšolskih otrok. Podobno Veresov, Veraksa in Plotnikova (2025) ugotavljajo, da PlayWorld izboljšuje zgradbo in podrobnost otrokove pripovedi. Iz teh ugotovitev je razvidno, da govorni razvoj ne napreduje le zaradi poslušanja pravih modelov govora, ampak tudi takrat, ko otrok dobi možnost, da aktivno pripoveduje, dopolnjuje, pojasnjuje in vstopa v dialog.

2.2.3. Spodbudno jezikovno okolje v vrtcu

Vrtec je pomembno jezikovno okolje, saj otrok v njem vsak dan vstopa v različne oblike sporazumevanja. Govori z odraslimi, govori z vrstniki, posluša skupna navodila, opisuje svoje potrebe, sodeluje v igri in spremlja zgodbe. Vse to vpliva na njegov govor. Vendar pa samo to, da je otrok v govorno bogatem prostoru, še ne pomeni, da bodo učinki enaki pri vseh. Pomembno je, kakšna je kakovost teh interakcij, koliko prostora otrok dobi za lastno izražanje in kako odrasli podpirajo njegov govor.

West idr. (2024) so pokazali, da lahko sistematične jezikovne spodbude v vrtcu pomembno izboljšajo jezikovne spretnosti otrok. To potrjuje, da je vrtec ustrezen prostor za načrtno spodbujanje govora. Kilinc idr. (2016) pri tem opozarjajo, da uspešnost takšnih pristopov ni odvisna le od same dejavnosti, ampak tudi od strokovne pripravljenosti vzgojitelja. Če vzgojitelj razume pomen govornega okolja, lažje izbira dejavnosti, ki otroka vabijo v pogovor, ga spodbujajo k pripovedovanju in mu dajejo občutek, da je njegovo izražanje pomembno.

Spodbudno jezikovno okolje vključuje tudi raznolike načine izražanja. V praksi to pomeni, da otrok ne govori samo v odgovor na vprašanje odraslega, ampak ima možnost sam začeti

pogovor, predlagati zgodbo, izraziti mnenje ali dopolniti igro. Takšno okolje je tesno povezano z dramatizacijo, saj ta otroku pogosto daje naraven razlog za govor. Schmidt idr. (2024) ugotavljajo, da se kakovost dramatiziranega branja in drugih dramskih strategij med vzgojitelji razlikuje. Prav zato je pomembno, da se o govornem okolju v vrtcu ne razmišlja samo kot o količini govora, ampak tudi kot o kakovosti priložnosti, ki jih otrok dobi za izražanje, sodelovanje in pripovedovanje.

2.2.4. Vpliv dramatizacije na govor

Dramatizacija na govor vpliva tako, da otroku daje razlog za govor. Ko otrok prevzame vlogo, mora nekaj povedati, pojasniti, vprašati, odgovoriti ali nadaljevati dogajanje. Govor tako postane del žive situacije, ne le vaja. Otrok ne govori zaradi samega govora, ampak zato, ker želi nekaj doseči v igri ali zgodbi. Prav v tem je ena največjih prednosti dramatizacije. Govor se uporablja funkcionalno, z namenom in v odnosu do drugih. Nicolopoulou (2019) in Cremin idr. (2018) ugotavljajo, da pripovedovanje in uprizarjanje zgodb spodbujata razvoj pripovedi, dialoga in aktivnega besedišča.

Raziskave kažejo, da je dramatizacija posebej koristna pri obnovi zgodbe in pripovednem izražanju. Bernstein idr. (2024) so pokazali, da drama-based story time podpira boljšo obnovo zgodbe, pri čemer imajo pomembno vlogo gib, gesta in telesni izraz. Otrok si dogajanje lažje zapomni in ga lažje ubesedi, kadar ga tudi telesno doživi. Schmidt idr. (2024) so ugotovili, da preiščena uporaba dramskih strategij pri branju slikanic podpira otrokovo razumevanje in pripovedovanje. Tudi Veresov, Veraksa in Plotnikova (2025) poročajo, da PlayWorld izboljšuje zgradbo in podrobnost otrokove pripovedi.

Vpliv dramatizacije na govor je pomemben tudi zato, ker otroku odpira več poti izražanja. Nekateri otroci se v pogovoru lažje izražajo z besedami, drugi najprej skozi gib, mimiko, predmet ali krajši odziv v vlogi. Dramatizacija omogoča, da se ti različni kanali povežejo. Otrok ob njej posluša, govori, kaže, ponazarja, komentira in se odziva na druge. Chlapana in Koniou (2025) poudarjata, da so pri razvoju pripovedi učinkovite predvsem tiste dejavnosti, ki povezujejo zgodbo, usmerjeno podporo in igrivost. Prav to dramatizacija omogoča na naraven način. Zato lahko sklepamo, da dramatizacija ne spodbuja le količine govora, ampak tudi njegovo kakovost, povezanost in smiselno rabo v skupni dejavnosti.

2.2.5. Govorna samozavest in vključevanje v skupino

Pri govornem razvoju ni pomembno le, kaj otrok zmore povedati, ampak tudi, kako pripravljen je govor uporabiti v skupini. Nekateri otroci imajo dovolj besed, vendar ostajajo v skupini tišji, bolj zadržani ali negotovi. Dramatizacija je pri tem pomembna, ker otroku omogoča simbolno razdaljo. Kadar govori skozi vlogo, ne nastopa povsem neposredno kot on sam. To mu lahko

olajša govor in zmanjša občutek izpostavljenosti. Otrok pogosto lažje spregovori kot lik, kot nekdo drug ali kot del skupnega dogajanja.

Bernstein idr. (2024) ugotavljajo, da drama-based story time spodbuja aktivnejšo pripovedno obnovo zgodbe. van Huisstede idr. (2024) pa kažejo, da dramatizacija spodbuja uporabo gest, obrazne mimike in drugih izraznih sredstev pri priklicu notranjih stanj likov. Iz teh raziskav lahko sklepamo, da dramatizacija otroku omogoča prehod od neverbalnega izražanja k bolj jasnemu besednemu izrazu. To je še posebej dragoceno za otroke, ki v neposrednem pogovoru potrebujejo več časa, opore ali varnosti.

Govorna samozavest je tesno povezana tudi z občutkom sprejetosti v skupini. Če otrok doživi, da ga drugi poslušajo, da lahko s svojo idejo prispeva k zgodbi in da je njegov govor smiselni del skupne dejavnosti, se pogosteje vključuje tudi v druge pogovorne položaje. Cremin idr. (2018) opozarjajo, da skupna gradnja zgodbe krepi tako pripovedovanje kot sodelovanje. Zato lahko dramatizacija pomembno vpliva ne le na govorne spretnosti v ožjem smislu, ampak tudi na otrokovo pripravljenost, da uporablja govor kot sredstvo za vključevanje v skupino in soustvarjanje odnosov.

2.2.6. Dramatizacija, zgodba in zgodnje opismenjevanje

Govorni razvoj v predšolskem obdobju je tesno povezan tudi z zgodnjim opismenjevanjem. Ko otrok posluša zgodbo, jo obnavlja, opisuje like in dogodke ter razume zaporedje dogajanja, hkrati razvija spretnosti, ki so pomembne za poznejše branje in razumevanje besedil. Jago idr. (2025) poudarjajo, da sta besedni zaklad in slovnica pomembna napovednika zgodnjega bralnega uspeha. To pomeni, da dejavnosti, ki spodbujajo pripovedovanje, dialog in razumevanje zgodb, posredno podpirajo tudi otrokovo kasnejše opismenjevanje.

Prav na tej točki je dramatizacija posebej dragocena. Kadar otrok zgodbo ne le posluša, ampak jo tudi odigra, lažje razume njeno strukturo, sledi zaporedju dogodkov in si bolje zapomni ključne dele vsebine. Bernstein idr. (2024) ugotavljajo, da drama-based story time izboljša otrokovo prosto obnovo zgodbe. Schmidt idr. (2024) pa pokažejo, da dramske strategije pri branju slikanic podpirajo kakovost otrokovega pripovedovanja. To pomeni, da dramatizacija zgodbe ne poenostavi, ampak jo za otroka naredi bolj dostopno in bolj smiselno.

Pomembno je tudi to, da otrok ob dramatizaciji zgodbe ne doživlja kot nečesa zunanjega, ampak kot nekaj, v čemer sam sodeluje. S tem se povečujeta motivacija za poslušanje in pripravljenost za govorno sodelovanje. West idr. (2024) so pokazali, da sistematične jezikovne spodbude v vrtcu prinašajo merljive učinke. Če to ugotovitev povežemo z raziskavami o dramatizaciji, lahko sklepamo, da dramatizacija pri delu z zgodbami ne podpira le govora v ožjem smislu, ampak tudi širšo jezikovno pripravo na kasnejše šolsko učenje. V vrtcu je zato

smiselno, da dramatizacijo razumemo tudi kot eno izmed poti do bogatejšega jezikovnega in literarnega okolja.

2.3. Čustveni razvoj otroka

2.3.1. Čustveni razvoj v predšolskem obdobju

V predšolskem obdobju se otrok uči prepoznavati, poimenovati in izražati svoja čustva. Postopoma začne bolje razumeti tudi čustva drugih, razvija empatijo, se uči obvladovati svoje odzive in sprejemati pravila skupine. Čustveni razvoj zato ne pomeni le tega, da otrok nekaj čuti, ampak tudi to, da občutja prepoznava, jih postopoma uravnava in jih zna izraziti na sprejemljiv način. Murano, Sawyer in Lipnevich (2020) v meta-analizi poudarjajo, da so programi socialno-čustvenega učenja v vrtcu učinkoviti in da je to razvojno obdobje zelo primerno za takšne spodbude.

Čustveni razvoj je tesno povezan tudi z odnosi. Otrok se čustev ne uči sam, ampak v odnosu z odraslimi in vrstniki. Če v skupini doživi varnost, predvidljivost in sprejemanje, lažje izraža stisko, veselje, jezo ali strah. Grazzani (2024) pokaže, da se lahko v vrtcu izboljšujeta razumevanje čustev in sposobnost vživljanja v drugega. To pomeni, da vrtec ni samo prostor varstva, ampak tudi prostor čustvenega učenja.

Pomembno vlogo pri čustvenem razvoju ima tudi igra. Smits-van der Nat idr. (2024) so pokazali, da je kakovost simbolne oziroma domišljjske igre pozitivno povezana s socialno kompetentnostjo otrok. To pomeni, da otrok skozi kakovostno skupno igro ne razvija le domišljije, ampak tudi sodelovanje, čakanje, razumevanje drugih in občutek pripadnosti. Za vrtec je zato pomembno, da otroku ponuja varno okolje, v katerem lahko čustva izraža in jih postopoma tudi uravnava.

2.3.2. Razumevanje čustev in empatija

Eden pomembnih ciljev čustvenega razvoja v predšolskem obdobju je razumevanje čustev. To pomeni, da otrok prepoznava izraze na obrazu, opazi, kako se nekdo počuti, in postopoma razume, da imajo ljudje različne želje, misli in notranja stanja. Grazzani (2024) ugotavlja, da je mogoče s ciljno usmerjenimi dejavnostmi v vrtcu izboljšati teorijo uma in razumevanje čustev. To je pomembno, ker se prav na tej podlagi razvijata empatija in sposobnost primernega odzivanja na drugega.

Razumevanje čustev je tesno povezano z zgodbo in vživljanjem v like. Kadar otrok spremlja zgodbo, ne sledi le dogajanju, ampak tudi čustvenim spremembam oseb. Pri dramatizaciji je ta proces še bolj izrazit, saj otrok vstopa v vlogo in poskuša razumeti, kaj določen lik čuti, zakaj tako ravna in kako se odziva. van Huisstede idr. (2024) so pokazali, da dramatizacija med

branjem zgodb podpira razumevanje čustvenih stanj likov. To pomeni, da otrok ob dramatizaciji lažje povezuje besede, čustvene izraze in notranje doživljanje oseb v zgodbi.

Empatija se razvija postopoma, ko otrok začne doživljati, da drugi ne mislijo in ne čutijo vedno enako kot on sam. Pri tem mu lahko zelo pomagajo dejavnosti, v katerih mora stopiti v drugo perspektivo. Dramatizacija je ena izmed takšnih dejavnosti, saj otrok ob njej dobesedno preizkusi vlogo drugega. Čeprav predšolski otrok tega še ne razume na abstrakten način, lahko skozi igro začuti, kako se nekdo počuti, kaj potrebuje in kako se lahko nanj odzove. Zato ima dramatizacija na področju razumevanja čustev in razvoja empatije poseben pomen (Grazzani, 2024; van Huisstede idr., 2024; Armesto Arias idr., 2025).

2.3.3. Samoregulacija in vključevanje v skupino

Pomemben del čustvenega razvoja je tudi samoregulacija. Gre za sposobnost, da otrok uravnava svojo pozornost, impulze, vedenje in čustveni odziv glede na situacijo. V predšolskem obdobju je samoregulacija še v razvoju, zato otrok pogosto potrebuje podporo odraslih, da počaka na vrsto, sledi pravilom, se pomiri po razburjenju ali vztraja v skupni dejavnosti. Nilfyr idr. (2025) opozarjajo, da je čustvena samoregulacija v vrtcu pomembna osnova za dobro počutje, sodelovanje in kasnejše učenje.

Samoregulacija je tesno povezana z vključevanjem v skupino. Otrok, ki lažje počaka, posluša druge in nadzoruje svoje impulze, praviloma lažje vstopa v odnose z vrstniki in manj pogosto zaide v konflikt. Walker idr. (2020) ugotavljajo, da lahko domišljajska igra podpira razvoj izvršilnih funkcij, ki so pomemben del samoregulacije. Veresov idr. (2021) pa opozarjajo, da so ti učinki povezani tudi z načinom odrasle podpore. To pomeni, da razvoj samoregulacije ni odvisen samo od otroka, ampak tudi od kakovosti vodenja in pogojev v skupini.

V vrtcu se samoregulacija ne razvija ločeno od vsakdanjega življenja skupine. Razvija se v igri, pri čakanju na vrsto, pri poslušanju drugega, pri skupnem načrtovanju in pri reševanju manjših nesoglasij. Prav zato so dejavnosti, ki združujejo čustveno doživljanje, pravila in sodelovanje, za ta razvoj posebej primerne. Dramatizacija je ena izmed njih, saj od otroka zahteva, da se vključi v skupni scenarij, sledi dogovoru in hkrati ohranja lastno pobudo. Vse to spodbuja postopno zorenje samoregulacije in občutka pripadnosti skupini.

2.3.4. Vpliv dramatizacije na čustveni razvoj

Dramatizacija otroku omogoča, da čustva spoznava skozi vlogo, zgodbo in skupno dejavnost. Ko otrok odigra prestrašenega, žalostnega, veselega ali jeznega lika, lažje razume, kaj ta čustva pomenijo, kako se kažejo in kako jih je mogoče izraziti. Pri tem je pomembno, da otrok čustev ne srečuje le v pogovoru, ampak jih vidi, pokaže in doživi v varnem simbolnem prostoru. van Huisstede idr. (2024) so pokazali, da dramatizacija med branjem zgodb podpira razumevanje

čustvenih stanj likov. Grazzani (2024) ugotavlja, da je mogoče razumevanje čustev in notranjih stanj v vrtcu načrtno spodbujati.

Na čustveni razvoj dramatizacija vpliva tudi zato, ker otroku omogoča varno razdaljo do lastnih doživetij. Otrok lahko v vlogi pove, pokaže ali odigra nekaj, česar kot on sam še ne bi znal neposredno izraziti. Prav ta simbolna razdalja pogosto zmanjša zadržanost in otroku olajša izražanje stiske, strahu, veselja ali jeze. Armesto Arias idr. (2025) poročajo, da lahko drama-based program pri otrocih izboljša posamezne sestavine čustvene inteligentnosti. To je pomembna ugotovitev, saj kaže, da dramatizacija ni le prijetna dejavnost, ampak lahko prispeva k boljši čustveni pismenosti.

Poleg razumevanja čustev dramatizacija podpira tudi socialno razumevanje in reševanje odnosnih položajev. Ozen-Uyar, Yigit-Gencten in Ceylan (2025) so pokazali, da drama-based read-alouds izboljšujejo socialno razumevanje in socialno reševanje problemov. Jaggy idr. (2023) pa opozarjajo, da lahko kakovostna socialna domišljajska igra spodbuja socialne spretnosti. To pomeni, da dramatizacija otroku ne pomaga le pri razumevanju lastnih občutkov, ampak tudi pri učenju, kako ravnati v odnosu do drugih, kako se odzvati na konflikt, kako sodelovati in kako vztrajati v skupni dejavnosti.

2.3.5. Pomen dramatizacije za odnose v skupini in vrtčevsko prakso

V vrtcu dramatizacija ne vpliva le na posameznega otroka, ampak tudi na skupino kot celoto. Kadar otroci skupaj gradijo zgodbo, si razdelijo vloge, poslušajo ideje drug drugega in skupaj rešujejo manjša neskladja, se učijo skupinskega delovanja. Smits-van der Nat idr. (2024) opozarjajo, da je za razvoj socialne kompetentnosti posebej pomembna kakovost pretend play, ne samo njena pogostost. To pomeni, da ima največji pomen tista dramatizacija, pri kateri se otroci zares dogovarjajo, poslušajo drug drugega in skupaj vztrajajo v skupni situaciji.

Za skupinsko klimo je pomembno tudi to, da dramatizacija pogosto odpira prostor za otroke, ki so sicer manj opazni. Nekateri otroci se lažje vključijo, kadar dobijo vlogo, predmet ali krajšo nalogo v skupnem prizoru. Tako lahko dramatizacija prispeva k večji vključenosti otrok v skupino in k bolj enakomerni porazdelitvi sodelovanja. Young, Edwards in Nuttall (2024) ter Loizou, Michaelides in Georgiou (2019) opozarjajo, da je pri tem ključna vloga vzgojitelja, ki mora opaziti, kdo potrebuje več podpore in kdo potrebuje več prostora za lastno pobudo.

Pomen dramatizacije za vrtčevsko prakso je tudi v tem, da se lahko vključuje v zelo različne vsakodnevne položaje. Uporabimo jo lahko ob slikanici, v socialni temi, v prosti igri, pri pogovoru o čustvih ali pri skupnem raziskovanju vsakdanjih situacij. S tem dramatizacija postane način dela in ne le občasna popestritev. Če je vključena načrtno in redno, lahko pomembno prispeva k razvoju govora, k čustveni varnosti in k boljši klimi v skupini. Prav zato je za sodobno vrtčevsko prakso smiselno, da dramatizacijo razumemo kot strokovno

utemeljeno metodo dela, ki podpira otrokovo celostno rast (Brown, 2017; Dawson in Lee, 2018; Tam, 2021; Ozen-Uyar idr., 2025; Jaggy idr., 2023).

2.3.6. Dramatizacija kot varen prostor za otrokovo doživljanje

Ena izmed pomembnih posebnosti dramatizacije je, da otroku omogoča varen simbolni prostor. V njem lahko preizkuša različne odzive, izraža čustva in vstopa v zahtevnejše situacije, ne da bi bil pri tem izpostavljen na enak način kot v resničnem življenju. Ko otrok govori ali ravna skozi vlogo, se lahko lažje približa vsebinam, ki so zanj čustveno zahtevne. Prav ta posrednost je pomembna, ker zmanjšuje pritisk in povečuje občutek varnosti. Otroku lahko na primer lažje govori o strahu, če ga najprej pripiše liku, in lažje pokaže jezo, če jo odigra v simbolni situaciji.

Raziskave o vplivu dramatizacije na razumevanje čustev in čustveno inteligentnost potrjujejo pomen takšnega varnega prostora. van Huisstede idr. (2024) kažejo, da drama-based delo z zgodbo podpira razumevanje čustvenih stanj likov. Armesto Arias idr. (2025) pa poročajo, da dramatizacija lahko izboljša posamezne sestavine čustvene inteligentnosti. Iz teh ugotovitev je mogoče sklepati, da dramatizacija otroku ne omogoča le tega, da čustva prepozna, ampak tudi to, da jih postopoma predeluje in jim daje smisel v odnosu do sebe in drugih.

Za strokovno delo v vrtcu je to pomembno zato, ker otroci pogosto ne zmorejo vedno neposredno povedati, kako se počutijo. Njihovo doživljanje se večkrat pokaže skozi vedenje, umik, vznemirjenost ali pretirano navezanost na določene rutine. Dramatizacija lahko v takih primerih deluje kot občutljiv most med notranjim doživljanjem in izražanjem navzven. Če jo vzgojitelj uporablja premišljeno, lahko pomembno prispeva k boljši čustveni varnosti otroka, k večji odprtosti za pogovor in k občutku, da je v skupini prostor tudi za tista čustva, ki jih otrok še ne zna jasno ubesediti.

2.4. Pregled dosedanjih raziskav

V tem podpoglavju predstavljamo, kaj so o dramatizaciji in njenih učinkih na predšolskega otroka ugotovile dosedanje raziskave. S tem sklenemo teoretični del naloge in pokažemo, na katera že znana spoznanja se lahko opremo ter kje ostaja praznina, ki jo z našo raziskavo želimo zapolniti.

Največ raziskav se ukvarja z vplivom dramatizacije na otrokov govor. Nicolopoulou (2019) je preučevala pristop pripovedovanja in uprizarjanja zgodb, pri katerem otrok svojo zgodbo najprej pove, nato pa jo skupina tudi odigra. Pokazala je, da ta preprosta praksa pomembno izboljša pripovedovanje prav pri otrocih iz manj spodbudnih okolij, torej pri tistih, ki tovrstno podporo najbolj potrebujejo. Cremin idr. (2018) so ob istem pristopu opozorili, da otroci in odrasli zgodbo soustvarjajo skupaj in da se otrokov jezik razvija prav v tem živem sodelovanju.

Chlapana in Koniou (2025) pa sta pokazali, da je za razvoj pripovedovanja najučinkoviteje, kadar se različni pristopi med seboj povežejo.

Skupina raziskav poudarja pomen telesnega doživetja zgodbe. Bernstein idr. (2024) so ugotovili, da si otroci zgodbo bolje zapomnijo in jo natančneje obnovijo, kadar jo ob poslušanju tudi pokažejo z gibi in kretnjami. Van Huisstede idr. (2024) so pokazali, da dramske dejavnosti med branjem slikanice otrokom pomagajo razumeti čustva književnih junakov. Schmidt idr. (2024) pa so ob opazovanju vzgojiteljev ugotovili, da se dramski pristopi pri branju slikanic v praksi uporabljajo zelo različno in pogosto premalo.

Nekaj je tudi zelo trdnih eksperimentalnih dokazov. West idr. (2024) so v obsežnem poskusu pokazali, da načrtno jezikovno bogatenje v vrtcu izmerljivo izboljša otrokove jezikovne spretnosti. Jago idr. (2025) so s pregledom velikega števila raziskav potrdili, da zgodnji besedni zaklad in slovnica pomembno napovedujeta kasnejše branje in razumevanje prebranega. Oboje govori v prid temu, da je spodbujanje govora v predšolskem obdobju naložba, ki se obrestuje še leta kasneje.

Posebno področje so raziskave domišljijske igre in igre vlog. Veresov idr. (2021) so eksperimentalno pokazali, da otroci pri sociodramski igri bolje razvijajo samonadzor in pozornost, kadar jih pri igri podpira odrasla oseba. Walker idr. (2020) vidijo v skupni domišljijski igri obetavno pot za krepitev otrokovih izvršilnih funkcij, torej sposobnosti načrtovanja, nadzora in vztrajanja. Veresov idr. (2025) pa so pokazali, da vodena domišljajska igra izboljša tudi otrokovo pripovedovanje.

Na področju čustev in odnosov raziskave prav tako kažejo jasno sliko. Grazzani (2024) je pokazala, da je mogoče razumevanje čustev pri predšolskih otrocih izboljšati z načrtnim programom, ki vključuje pogovor in igro. Armesto Arias idr. (2025) so z dramsko intervencijo izboljšali čustveno inteligentnost otrok, Ozen-Uyar idr. (2025) pa so pokazali, da dramsko obogateno branje krepi socialno razumevanje, reševanje težav med vrstniki in odnose v skupini. Da socialno-čustveni programi v vrtcu delujejo, potrjuje tudi obsežna metaanaliza (Murano idr., 2020). Podobno velja za domišljijsko igro: skupna igra vlog krepi socialno kompetentnost otrok (Smits-van der Nat idr., 2024; Jaggy idr., 2023), dobro počutje otrok pa je tesno povezano z zmožnostjo uravnavanja čustev (Nilfyr idr., 2025).

Raziskave se ukvarjajo tudi z vlogo odraslega. Loizou idr. (2019) so pokazali, da lahko vzgojitelj z občutljivim vključevanjem v otroško igro to igro obogati, ne da bi jo prevzel. Young idr. (2024) opozarjajo, da je pomembno ravnoesje: odrasli naj igro podpira, vodenje pa prepušča otrokom. Kilinc idr. (2016) so pokazali, da strokovni delavci za samozavestno uporabo dramskih pristopov potrebujejo usposabljanje in podporo, Tam (2021) pa, da dramatizacija potrebuje svoje mesto v kurikulumu in načrtovanju. Širši pregledi (Dawson in Lee, 2018; Brown, 2017) dramo uvrščajo med najdragocenejše učne medije zgodnjega otroštva.

Če pregled strnemo, dosedanje raziskave zelo enotno kažejo, da dramske dejavnosti pozitivno vplivajo na govor, čustva in socialne spretnosti predšolskih otrok ter da je pri tem pomembna premišljena vloga odraslega. Hkrati pa opazimo, da gre večinoma za tuje raziskave in za posebej pripravljene programe, ki so jih raziskovalci izvajali omejen čas. Precej manj je znanega o tem, kako pogosto in v kakšnih oblikah strokovni delavci dramatizacijo dejansko uporabljajo pri svojem vsakodnevnem delu ter kako sami, na podlagi svojih izkušenj, ocenjujejo njene učinke. Prav to praznino naslavlja naša raziskovalna naloga: zanima nas resnična slika iz prakse enega slovenskega vrtca, videna skozi oči strokovnih delavcev, ki z otroki delajo vsak dan.

Dodati velja, da so predstavljene raziskave zelo različne tudi po svoji zasnovi. Med njimi so skrbno nadzorovani poskusi, obsežne metaanalize, ki združujejo rezultate velikega števila raziskav, pa tudi opazovanja neposredno v oddelkih vrtcev. Prav ta raznolikost je pomembna: kadar tako različne poti raziskovanja pripeljejo do tako podobnih zaključkov, lahko ugotovitvam bolj zaupamo. Za našo nalogo to pomeni, da imamo trdno teoretično osnovo, s katero lahko primerjamo odgovore strokovnih delavcev iz prakse.

Pregled dosedanjih raziskav je neposredno usmerjal tudi pripravo našega anketnega vprašalnika. Področja, ki jih raziskave najpogosteje izpostavljajo, torej pogostost in oblike uporabe, odziv otrok, vpliv na govor, vpliv na čustva in sodelovanje ter ovire pri uporabi, smo prenesli v vprašanja našega vprašalnika. Tako lahko v empiričnem delu za vsako od teh področij preverimo, kako ga vidijo strokovni delavci v praksi, in njihove odgovore neposredno primerjamo s spoznanji iz literature.

3. EMPIRIČNI DEL

3.1. Problem, namen in cilji

V teoretičnem delu naloge smo s pomočjo strokovne in znanstvene literature prikazali, kaj dramatizacija je, v katerih oblikah jo lahko uporabljamo v vrtcu ter kako pomembno vlogo ima lahko pri otrokovem govornem in čustvenem razvoju. V empiričnem delu naloge nas je zanimalo, kakšna je uporaba dramatizacije v vsakodnevni praksi. Raziskavo smo izvedli med strokovnimi delavci Vrtca Murska Sobota.

Problem, ki ga v nalogi raziskujemo, izhaja iz vprašanja, ali strokovni delavci dramatizacijo res uporabljajo tako pogosto in tako načrtno, kot bi glede na njen pomen pričakovali. Strokovni delavci imajo v vrtcu vsak dan veliko različnih obveznosti, zato dramatizacija kljub svojim številnim prednostim morda ne pride vedno na vrsto. Prav tako nas je zanimalo, kako strokovni delavci na podlagi svojih izkušenj ocenjujejo vpliv dramatizacije na otroke, saj so oni tisti, ki otroke pri tej dejavnosti vsak dan opazujejo in spremljajo.

Namen empiričnega dela naloge je ugotoviti, v kolikšni meri strokovni delavci Vrtca Murska Sobota uporabljajo dramatizacijo pri delu s predšolskimi otroki, katere oblike dramatizacije najpogosteje uporabljajo, pri katerih dejavnostih jo vključujejo ter kakšen odziv otrok ob njeni uporabi opažajo. Zanimalo nas je tudi, kako strokovni delavci ocenjujejo vpliv dramatizacije na otrokov govor in čustva ter katere ovire jim uporabo dramatizacije najbolj otežujejo.

Cilji raziskovalne naloge so:

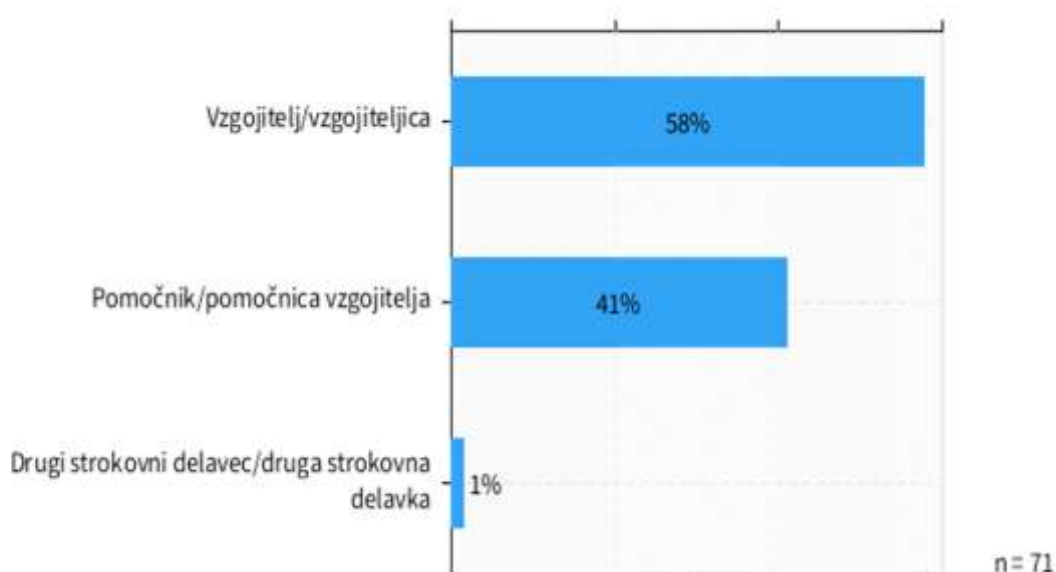
- ugotoviti, kako pogosto strokovni delavci Vrtca Murska Sobota pri svojem delu uporabljajo dramatizacijo in kako pogosto jo načrtno vključijo v dejavnosti;
- ugotoviti, katere oblike dramatizacije najpogosteje uporabljajo;
- ugotoviti, pri katerih dejavnostih dramatizacijo najpogosteje uporabljajo;
- ugotoviti, kako se otroci po opažanjih strokovnih delavcev najpogosteje odzovejo na dramatizacijo in ali so pri njej bolj motivirani za govor;
- ugotoviti, kako strokovni delavci ocenjujejo vpliv dramatizacije na otrokov besedni zaklad, na pripovedovanje ter na govorno samozavest;
- ugotoviti, kako strokovni delavci ocenjujejo vpliv dramatizacije na prepoznavanje in izražanje čustev ter na sodelovanje otrok v skupini;
- ugotoviti, katere ovire strokovni delavci najpogosteje opažajo pri uporabi dramatizacije v vrtcu.

Za anketni vprašalnik smo se odločili premišljeno. Anketa je za takšno raziskavo najprimernejše orodje, ker z njo v kratkem času dosežemo veliko število strokovnih delavcev,

ker vsem zastavi popolnoma enaka vprašanja in so zato odgovori med seboj primerljivi ter ker anonimnost anketirancem omogoča, da odgovarjajo povsem odkrito. Prav odkriti odgovori so za nas ključni, saj nas ne zanima olepšana slika, ampak resnično stanje v praksi. Na podlagi zbranih podatkov bomo oblikovali ugotovitve raziskave in jih povezali s spoznanji iz teoretičnega dela naloge.

3.2. Raziskovalni vzorec

Raziskava je bila izvedena med strokovnimi delavci Vrtca Murska Sobota, torej med vzgojitelji in vzgojiteljicami ter pomočniki in pomočnicami vzgojiteljev. Anketni vprašalnik je v celoti izpolnilo 71 strokovnih delavcev, zato v nadaljevanju naloge prikazujemo in razlagamo odgovore teh 71 anketirancev. Vzorec je neslučajnostni, saj smo vanj zajeli strokovne delavce enega vrtca, ki so bili pripravljeni sodelovati v anketi.

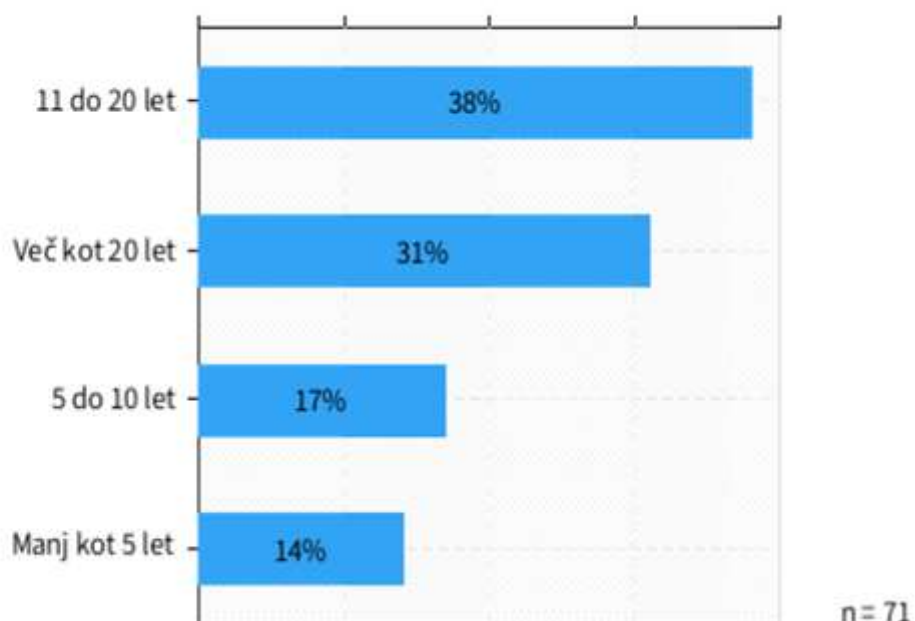

Graf 1: Zaposlitev anketirancev v vrtcu

Vir: lasten

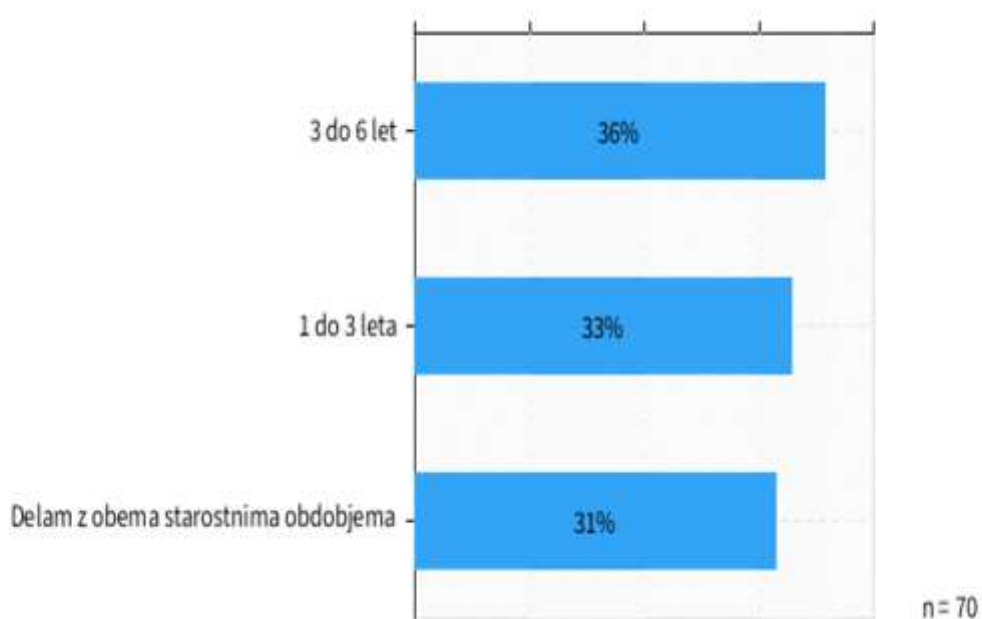
V grafu 1 je prikazano, kakšno zaposlitev imajo anketiranci v vrtcu. Med njimi je 58 % vzgojiteljev in vzgojiteljic (41 oseb) in 41 % pomočnikov in pomočnic vzgojiteljev (29 oseb), en anketiranec (1 %) pa je zaposlen kot drug strokovni delavec. Iz podatkov je razvidno, da sta v vzorcu dobro zastopani obe skupini zaposlenih, ki z otroki delata neposredno v oddelku. To je

za našo raziskavo pomembno, saj prav ti strokovni delavci dramatizacijo izvajajo in lahko njen vpliv na otroke opazujejo iz prve roke.

Graf 2: Delovne izkušnje anketirancev pri delu s predšolskimi otroki
Vir: lasten

Graf 2 prikazuje, koliko let delovnih izkušenj imajo anketiranci pri delu s predšolskimi otroki. Največ, 38 % (27 oseb), jih ima od 11 do 20 let delovnih izkušenj. Sledijo jim anketiranci z več kot 20 leti izkušenj, ki jih je 31 % (22 oseb). 17 % anketiranih (12 oseb) ima od 5 do 10 let izkušenj, 14 % (10 oseb) pa manj kot 5 let. Skupaj ima torej kar 69 % anketiranih več kot 10 let delovnih izkušenj pri delu s predšolskimi otroki. To pomeni, da odgovori v veliki večini temeljijo na dolgoletnih izkušnjah, zato jim lahko pripišemo veliko težo.

Graf 3: Starostno obdobje otrok, s katerimi anketiranci najpogosteje delajo

Vir: lasten

V grafu 3 je prikazano, v katerem starostnem obdobju otrok anketiranci najpogosteje delajo. Na to vprašanje je odgovorilo 70 anketirancev, eden je vprašanje izpustil. 36 % anketiranih najpogosteje dela z otroki, starimi od 3 do 6 let, 33 % z otroki, starimi od 1 do 3 leta, 31 % anketiranih pa dela z obema starostnima obdobjema. Vzorec je glede na starostna obdobja otrok zelo uravnotežen, kar pomeni, da smo z anketo zajeli izkušnje strokovnih delavcev z otroki vseh starosti v vrtcu.

Takšna sestava vzorca je za našo raziskavo zelo ugodna. Med anketiranci so tako vzgojitelji kot pomočniki vzgojiteljev, izkušeni in mlajši strokovni delavci ter delavci iz obeh starostnih obdobj. To pomeni, da odgovori ne odražajo pogleda le ene skupine zaposlenih, ampak celotnega kolektiva, ki z otroki dela neposredno v oddelkih. Ugotovitve raziskave zato lahko razumemo kot dober prikaz stanja v celotnem vrtcu.

3.3. Raziskovalna vprašanja in hipoteze

Raziskovalna vprašanja

Na podlagi namena in ciljev naloge smo si zastavili naslednja raziskovalna vprašanja:

RV1: Kako pogosto strokovni delavci Vrtca Murska Sobota pri svojem delu uporabljajo dramatizacijo in kako pogosto jo načrtno vključijo v dejavnosti?

RV2: Katere oblike dramatizacije strokovni delavci najpogosteje uporabljajo in pri katerih dejavnostih jo najpogosteje vključijo?

RV3: Kako se otroci po opažanjih strokovnih delavcev najpogosteje odzovejo na dramatizacijo in ali so pri njej bolj motivirani za govor?

RV4: Kako strokovni delavci ocenjujejo vpliv dramatizacije na otrokov govorni razvoj, torej na besedni zaklad, na pripovedovanje in na govorno samozavest?

RV5: Kako strokovni delavci ocenjujejo vpliv dramatizacije na prepoznavanje in izražanje čustev ter na sodelovanje otrok v skupini?

RV6: Katere ovire strokovni delavci najpogosteje opažajo pri uporabi dramatizacije v vrtcu?

Raziskovalne hipoteze

Na podlagi raziskovalnih vprašanj, teoretičnih izhodišč in izkušenj iz prakse smo oblikovali naslednje hipoteze:

H1: Predpostavljamo, da večina strokovnih delavcev Vrtca Murska Sobota dramatizacijo uporablja nekajkrat na mesec ali redkeje, načrtno in pogosto pa jo v dejavnosti vključuje le manjši del strokovnih delavcev.

H2: Predpostavljamo, da se otroci na dramatizacijo večinoma odzovejo pozitivno in da so pri njej bolj motivirani za govor.

H3: Predpostavljamo, da večina strokovnih delavcev ocenjuje, da dramatizacija pozitivno vpliva na otrokov govorni razvoj.

H4: Predpostavljamo, da večina strokovnih delavcev ocenjuje, da dramatizacija pozitivno vpliva na prepoznavanje in izražanje čustev ter na sodelovanje otrok v skupini.

H5: Predpostavljamo, da je najpogostejša ovira pri uporabi dramatizacije v vrtcu pomanjkanje časa.

Vsaka hipoteza se navezuje na točno določena vprašanja iz anketnega vprašalnika, zato jo bomo lahko preverili neposredno z zbranimi podatki. Prvo hipotezo bomo preverili z vprašanjem o pogostosti in načrtnosti uporabe dramatizacije, drugo z vprašanjem o odzivu otrok in njihovi motiviranosti za govor, tretjo z vprašanji o besednem zakladu, pripovedovanju in govorni samozavesti, četrto z vprašanjem o čustvih in sodelovanju v skupini, peto pa z odprtim vprašanjem o ovirah. Hipoteze bomo potrdili ali ovrgli v sklepnih ugotovitvah naloge.

3.4. Časovni potek raziskave

Raziskava je potekala v letu 2026 v več zaporednih korakih. Najprej smo prebrali strokovno in znanstveno literaturo s področja dramatizacije ter govornega in čustvenega razvoja

predšolskega otroka in na tej podlagi pripravili teoretični del naloge. Iz teoretičnih izhodišč smo nato oblikovali anketni vprašalnik.

Anketo smo 6. junija 2026 objavili na spletni strani 1ka in povezavo do nje posredovali strokovnim delavcem Vrtca Murska Sobota. Odgovore smo zbirali v juniju in juliju 2026.

Julija 2026 smo zbrane podatke pregledali, jih uredili in analizirali ter pripravili grafe. Na koncu smo rezultate opisali, jih razložili, povezali s teoretičnimi izhodišči ter zapisali ugotovitve in sklepe raziskovalne naloge.

3.5. Postopek zbiranja podatkov

Podatke smo zbrali s spletnim anketnim vprašalnikom, ki smo ga pripravili na spletni strani 1ka (EnKlik anketa). Povezavo do ankete so prejeli strokovni delavci Vrtca Murska Sobota, torej vzgojitelji in vzgojiteljice ter pomočniki in pomočnice vzgojiteljev. Sodelovanje v anketi je bilo prostovoljno in anonimno. To pomeni, da nismo zbirali imen ali drugih podatkov, po katerih bi lahko prepoznali posameznega anketiranca, zato lahko upravičeno pričakujemo, da so anketiranci odgovarjali iskreno in brez zadržkov.

Anketni vprašalnik vsebuje 16 vprašanj in je bil za vse anketirance enak. Prva tri vprašanja se nanašajo na splošne podatke o anketirancih, torej na njihovo zaposlitev, delovne izkušnje in starostno obdobje otrok, s katerimi delajo. Sledijo vprašanja o pogostosti in načinu uporabe dramatizacije, o odzivu otrok nanjo ter o oceni njenega vpliva na govor, čustva in sodelovanje otrok. Štirinajst vprašanj je zaprtega tipa, kar pomeni, da so anketiranci izbirali med vnaprej ponujenimi odgovori; pri dveh od njih je bilo mogoče izbrati več odgovorov hkrati. Zadnji dve vprašanji sta odprtega tipa, pri njiju so anketiranci svoje izkušnje in opažanja zapisali s svojimi besedami. Vprašalnik je v celoti izpolnilo 71 strokovnih delavcev.

3.6. Raziskovalna metoda

Pri izdelavi naloge smo uporabili več raziskovalnih metod. V teoretičnem delu smo uporabili deskriptivno metodo: spoznanja iz strokovne in znanstvene literature smo pregledali, opisali in med seboj povezali v celoto.

V empiričnem delu smo uporabili kvantitativno metodo. Odgovore na zaprta vprašanja smo prešteli ter jih prikazali s frekvencami in odstotki v obliki grafov. Odgovore na odprti vprašanji smo obdelali kvalitativno: vse zapisane odgovore smo večkrat prebrali in jih razvrstili v vsebinske skupine, ki se med odgovori najpogosteje ponavljajo.

Vzorec je neslučajnostni, saj so bili v raziskavo vključeni strokovni delavci enega vrtca. Vprašalnik je v celoti izpolnilo 71 strokovnih delavcev, in sicer 41 vzgojiteljev in vzgojiteljic, 29

pomočnikov in pomočnic vzgojiteljev ter en drug strokovni delavec. Podatke smo obdelali s pomočjo orodij za analizo na spletni strani 1ka.

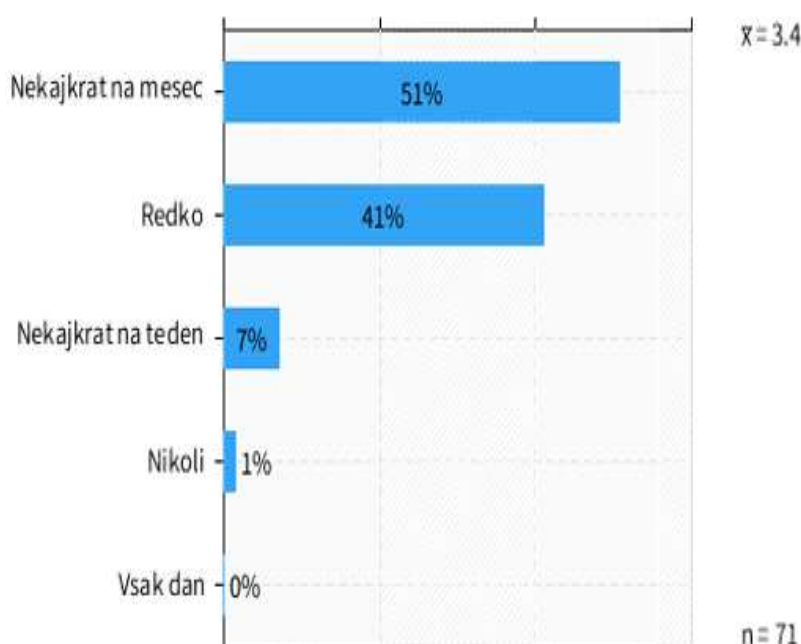
Za zanesljivost zbranih podatkov smo poskrbeli na več načinov. Vsi anketiranci so odgovarjali na popolnoma enaka vprašanja z enakimi navodili, zato so odgovori med seboj primerljivi. Anonimnost je zmanjšala skušnjava, da bi anketiranci odgovarjali tako, kot se od njih pričakuje, in ne tako, kot zares mislijo. Pri analizi smo upoštevali samo v celoti izpolnjene vprašalnike, s čimer smo se izognili nepopolnim in zato manj zanesljivim podatkom.

4. RAZPRAVA

V tem poglavju predstavljamo in razlagamo odgovore anketirancev na vprašanja o uporabi dramatizacije v vrtcu. Rezultate prikazujemo z grafi, jih opisujemo in jih povezujemo s spoznanji iz teoretičnega dela naloge. Odgovori na prva tri vprašanja, ki opisujejo vzorec anketirancev, so prikazani v poglavju 3.2, zato razpravo začnemo s četrtnim vprašanjem.

4.1. Kako pogosto pri svojem delu uporabljate dramatizacijo?

S četrtnim vprašanjem smo želeli izvedeti, kako pogosto strokovni delavci pri svojem delu sploh uporabljajo dramatizacijo.

Graf 4: Pogostost uporabe dramatizacije pri delu

Vir: lasten

Iz grafa 4 je razvidno, da nihče od anketiranih dramatizacije ne uporablja vsak dan. Nekajkrat na teden jo uporablja 7 % anketiranih (5 oseb). Največ, 51 % anketiranih (36 oseb), dramatizacijo uporablja nekajkrat na mesec. Kar 41 % anketiranih (29 oseb) jo uporablja redko, ena oseba (1 %) pa je odgovorila, da je ne uporablja nikoli.

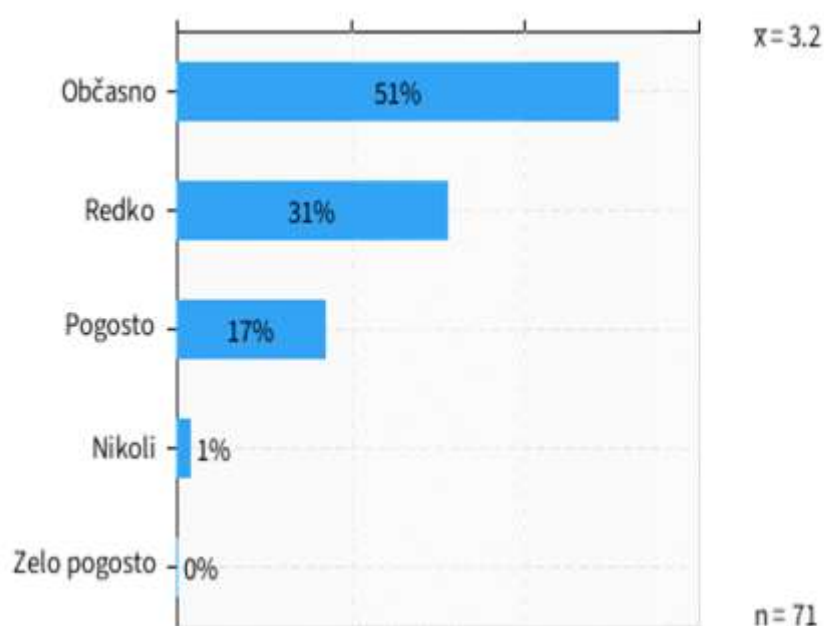
Če te podatke seštejemo, vidimo, da kar 93 % anketiranih dramatizacijo uporablja največ nekajkrat na mesec. Podatki torej kažejo, da dramatizacija v vsakodnevni praksi ni pogosta dejavnost. To je pomembna ugotovitev, saj smo v teoretičnem delu naloge prikazali, kako veliko dobrega lahko dramatizacija prinese otrokovemu govornemu in čustvenemu razvoju. Lahko torej rečemo, da njene možnosti v praksi še niso povsem izkoriščene. Podobno ugotavljajo tudi raziskave. Schmidt idr. (2024) so pokazali, da se uporaba dramskih strategij med vzgojitelji zelo razlikuje, Tam (2021) pa opozarja, da dramatizacija potrebuje svoj prostor v načrtovanju, sicer hitro ostane le občasna popestritev.

Ob tem rezultatu se moramo vprašati tudi, zakaj je tako. Dramatizacija za razliko od mnogih drugih dejavnosti pogosto zahteva pripravo: izbiro zgodbe, pripomočke, prostor in dovolj časa. Razumljivo je, da se ob polnem urniku strokovni delavci raje odločijo za dejavnosti, ki jih je mogoče izpeljati hitreje. Vendar pa dramatizacija ne pomeni vedno velike, vnaprej pripravljene predstave. Že kratka igra z lutko v jutranjem krogu, oživiljen prizor iz slikanice ali preprosta igra vlog med prosto igro so oblike dramatizacije, ki ne zahtevajo skoraj nobene priprave. Če bi dramatizacijo razumeli tudi v teh malih, vsakodnevnih oblikah, bi lahko postala pogostejši del življenja v oddelku, ne da bi pri tem dodatno obremenila urnik.

Pomembna je tudi rednost. Otroci se najbolje učijo ob ponavljanju, zato ima dramatizacija, ki se vrača redno, na primer vsak teden ob istem dnevu, večji učinek kot enkrat, še tako lepo pripravljen dogodek. Ob redni uporabi otroci dejavnost že poznajo, se je veselijo in se vanjo vključujejo vedno bolj pogumno. Tudi strokovnemu delavcu redna uporaba olajša delo, saj mu ni treba vsakič začenjati znova: zgodbe, lutke in pravila igre se postopoma nabirajo in nadgrajujejo.

4.2. Kako pogosto dramatizacijo načrtno vključite v dejavnosti?

Pri petem vprašanju nas je zanimalo, kako pogosto strokovni delavci dramatizacijo vključijo v dejavnosti načrtno, torej premišljeno in vnaprej pripravljeno, ne le spontano.

Graf 5: Načrtno vključevanje dramatizacije v dejavnosti

Vir: lasten

Iz grafa 5 je razvidno, da nihče od anketiranih dramatizacije ne vključuje načrtno zelo pogosto. Pogosto jo načrtno vključi 17 % anketiranih (12 oseb). Največ, 51 % anketiranih (36 oseb), jo načrtno vključi le občasno, 31 % (22 oseb) redko, ena oseba (1 %) pa nikoli.

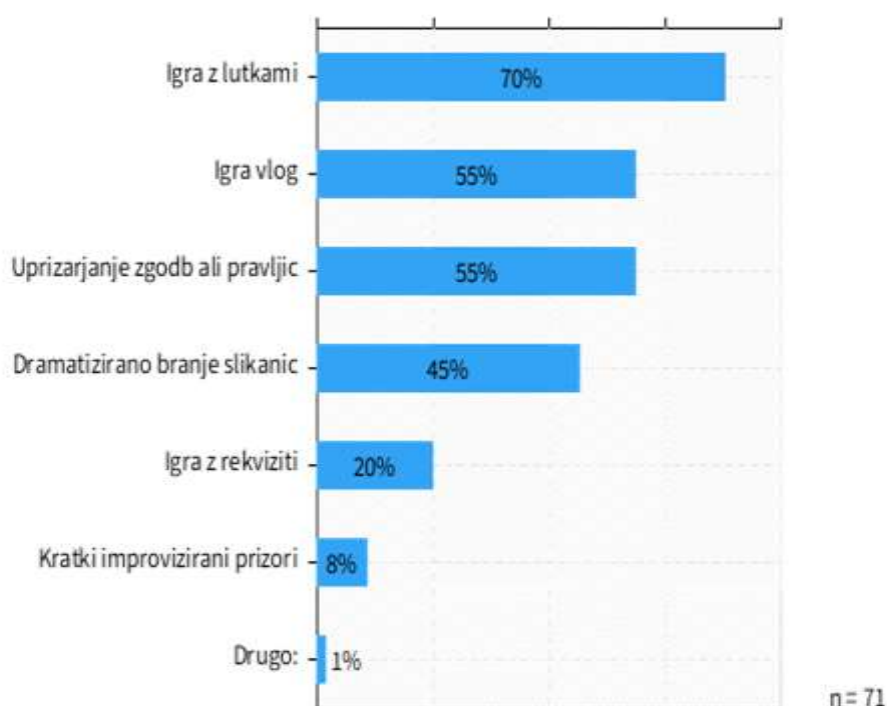
Rezultati so zelo podobni odgovorom pri prejšnjem vprašanju in jih še dopolnjujejo. Dramatizacija je v vrtcu prisotna, vendar bolj spontano kot načrtno, saj jo pogosto načrtno vključi le dobra šestina anketiranih. V teoretičnem delu smo poudarili, da mora biti dramatizacija načrtovana, če želimo, da resnično podpira otrokov razvoj (Tam, 2021; Schmidt idr., 2024). Rezultati zato kažejo na priložnost za izboljšanje: strokovni delavci bi lahko dramatizacijo večkrat vključili v svoje priprave in ji tako dali stalno mesto v vsakodnevnem delu oddelka.

Ob tem se je smiselno vprašati, kaj načrtna vključitev dramatizacije sploh pomeni. Ne gre za to, da bi bila vsaka dramatizacija vnaprej natančno napisana. Pomeni predvsem, da strokovni delavec vnaprej premisli, kaj želi z dejavnostjo doseči, katero zgodbo bo izbral, kakšne vloge bo ponudil otrokom in koliko časa bo za to namenil. Tako načrtovana dramatizacija ni prepuščena naključju, njeni cilji pa se lahko smiselno povezujejo z drugimi področji dela v oddelku. Poleg tega lahko strokovni delavec le pri načrtovani dejavnosti zares spremlja, kako otroci napredujejo, in svoje delo prilagaja njihovim potrebam.

Odgovor na prvo raziskovalno vprašanje. Na podlagi odgovorov na četrto in peto vprašanje lahko odgovorimo na prvo raziskovalno vprašanje. Strokovni delavci Vrtca Murska Sobota dramatizacijo najpogosteje uporabljajo nekajkrat na mesec ali redkeje, nihče pa je ne uporablja vsak dan. Tudi načrtno jo v dejavnosti pogosto vključuje le 17 % anketiranih, torej manjši del. Dramatizacija je v vrtcu torej prisotna in poznana, vendar ostaja veliko prostora za njeno pogostejšo in bolj načrtno uporabo.

4.3. Katere oblike dramatizacije najpogosteje uporabljate?

Pri šestem vprašanju so anketiranci lahko izbrali več odgovorov hkrati, zato je skupni seštevek odstotkov večji od 100.

Graf 6: Oblike dramatizacije, ki jih anketiranci najpogosteje uporabljajo

Vir: lasten

Iz grafa 6 je razvidno, da je daleč najpogostejša oblika dramatizacije igra z lutkami, ki jo uporablja kar 70 % anketiranih (50 oseb). Sledita igra vlog ter uprizarjanje zgodb ali pravljič, ki ju uporablja po 55 % anketiranih (po 39 oseb). Dramatizirano branje slikanic uporablja 45 % anketiranih (32 oseb), igro z rekviziti 20 % (14 oseb), kratke improvizirane prizore pa le 8 % anketiranih (6 oseb). En anketiranec (1 %) je izbral odgovor drugo.

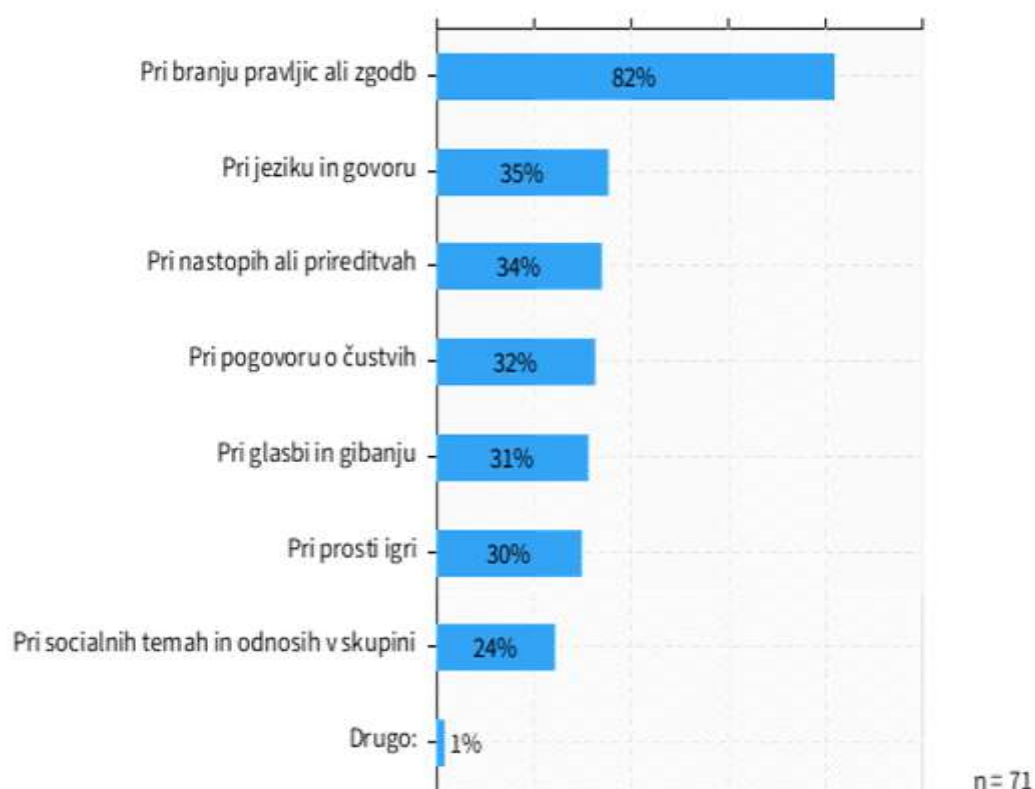
Lutka je torej strokovnim delavcem najbolj domača oblika dramatizacije. To nas ne preseneča, saj je lutka preprosta za uporabo, otrokom pa zelo blizu. Tudi v teoretičnem delu smo zapisali, da predmeti s simbolnim pomenom otroku pomagajo pri vstopu v vlogo in igro (Loizou idr., 2019). Zanimivo pa je, da so kratki improvizirani prizori na zadnjem mestu. Improvizacija od vzgojitelja zahteva več poguma, izkušenj in občutka, zato je razumljivo, da se je strokovni delavci redkeje lotijo. Kilinc idr. (2016) pri tem opozarjajo, da je za samozavestno uporabo dramskih pristopov pomembna tudi strokovna podpora in usposabljanje.

Rezultat lahko pogledamo tudi kritično. Vse našteje oblike dramatizacije se med seboj lepo dopolnjujejo, zato je škoda, da nekatere od njih ostajajo skoraj neizkoriščene. Smiselna pot bi bila postopnost: strokovni delavec lahko začne z lutko in dramatiziranim branjem slikanic, ki ju anketirani že dobro poznajo, nato pa počasi dodaja igro vlog z rekviziti in nazadnje še kratke improvizirane prizore. Tako otroci in odrasli skupaj pridobivajo izkušnje in pogum, nabor oblik dramatizacije v oddelku pa se iz leta v leto bogati.

Visok delež igre z lutkami je vsekakor razveseljiv, saj je lutka izjemno vsestransko sredstvo: lahko pripoveduje, sprašuje, tolaži, se šali in otroka nagovori tudi takrat, ko odrasli s svojimi besedami ne pride do njega. Zanimiv pa je razmeroma nizek delež igre z rekviziti (20 %). Rekvizit je lahko čisto vsakdanji predmet, na primer ruta, košara ali klobuk, ki v igri dobi nov pomen. Prav takšni predmeti otroke pogosto najhitreje povabijo v domišljijjski svet, zato bi jih strokovni delavci lahko uporabljali še veliko pogosteje, ne da bi za to potrebovali kakršne koli posebne priprave ali nakupe.

4.4. Pri katerih dejavnostih najpogosteje uporabljate dramatizacijo?

Tudi pri sedmem vprašanju so anketiranci lahko izbrali več odgovorov hkrati.

Graf 7: Dejavnosti, pri katerih anketiranci najpogosteje uporabljajo dramatizacijo

Vir: lasten

Iz grafa 7 je razvidno, da anketiranci dramatizacijo daleč najpogosteje uporabljajo pri branju pravljic ali zgodb, saj je ta odgovor izbralo kar 82 % anketiranih (58 oseb). Sledijo dejavnosti s področja jezika in govora s 35 % (25 oseb), nastopi ali prireditve s 34 % (24 oseb), pogovor o čustvih z 32 % (23 oseb), glasba in gibanje z 31 % (22 oseb) ter prosta igra s 30 % (21 oseb). Najmanj anketiranih, 24 % (17 oseb), dramatizacijo uporablja pri socialnih temah in odnosih v skupini. En anketiranec (1 %) je izbral odgovor drugo.

Dramatizacija je torej najmočnejše povezana z zgodbo in pravljico. To se lepo ujema s teoretičnim delom naloge, v katerem smo prikazali, da sta pripovedovanje in uprizarjanje zgodb med najbolj raziskanimi in najbolj koristnimi oblikami dramatizacije (Cremin idr., 2018; Nicolopoulou, 2019). Spodbudno je, da približno tretjina anketiranih dramatizacijo uporablja tudi pri pogovoru o čustvih, nekoliko manj pa pri socialnih temah in odnosih v skupini. Prav na teh dveh področjih raziskave kažejo velike možnosti, saj dramatizacija ob zgodbi krepi razumevanje čustev in medsebojnih odnosov (van Huisstede idr., 2024; Ozen-Uyar idr., 2025). Tu se torej odpira še veliko prostora za pogostejšo uporabo.

Kritično lahko pogledamo tudi podatek o nastopih in prireditvah (34 %). Nastop je za otroke lahko lepa izkušnja, vendar je pri njem poudarek pogosto na končnem izdelku, torej na

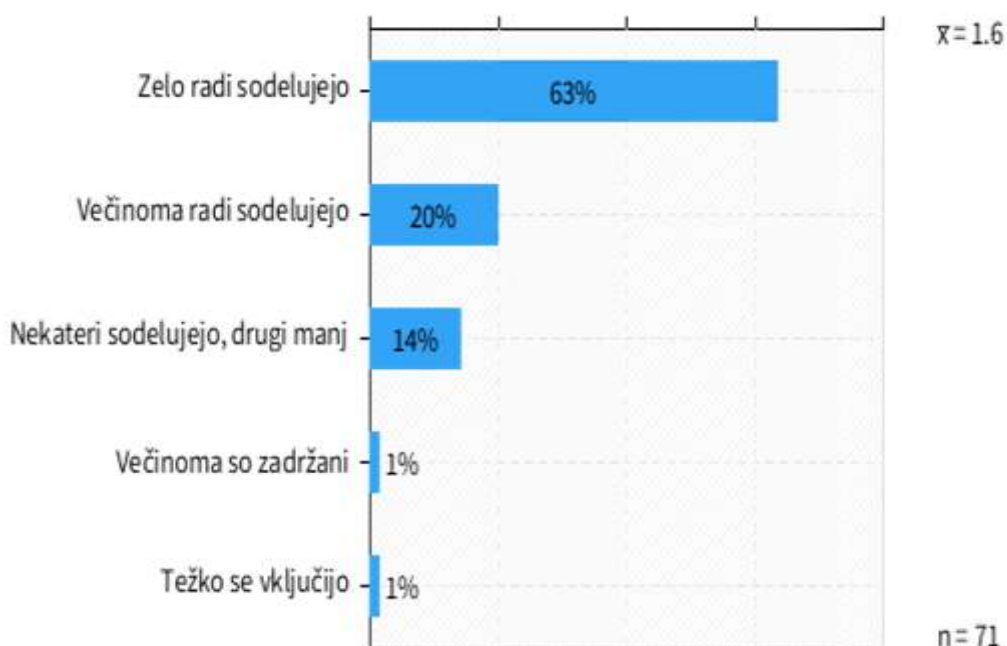
predstavi za občinstvo. Za otrokov razvoj je najdragocenejši sam proces: igra, preizkušanje, ponavljanje in skupno ustvarjanje brez strahu pred napakami. Zato je pomembno, da dramatizacija v vrtcu ne živi le ob prireditvah, temveč predvsem v vsakodnevnem delu oddelka, kjer lahko vsak otrok sodeluje v svojem tempu.

Posebej si oglejmo še prosto igro, pri kateri dramatizacijo uporablja 30 % anketiranih. Prosta igra je čas, ko otroci sami izbirajo, kaj in kako se bodo igrali, in prav v njej se pogosto spontano rodi igra vlog: kotiček postane trgovina, ordinacija ali dom. Strokovni delavec lahko to spontano dramatizacijo podpre že s tem, da otrokom pripravi spodbudno okolje, na primer kotiček z oblačili, lutkami in predmeti iz vsakdanjega življenja, ter da se v igro občasno obzirno vključi. Tako dramatizacija ne ostane le vodena dejavnost, ampak postane del otrokove lastne, svobodne igre.

Odgovor na drugo raziskovalno vprašanje. Strokovni delavci najpogosteje uporabljajo igro z lutkami, igro vlog ter uprizarjanje zgodb ali pravljic, dramatizacijo pa najpogosteje vključijo pri branju pravljic in zgodb. Redkeje jo uporabljajo pri pogovoru o čustvih, pri socialnih temah in pri prosti igri, najredkeje pa v obliki kratkih improviziranih prizorov.

4.5. Kako se otroci najpogosteje odzovejo na dramatizacijo?

Z osmim vprašanjem smo želeli izvedeti, kako se otroci po opažanjih strokovnih delavcev odzovejo, kadar je v dejavnost vključena dramatizacija.

Graf 8: Odziv otrok na dramatizacijo

Vir: lasten

Iz grafa 8 je razvidno, da 63 % anketiranih (45 oseb) opaža, da otroci pri dramatizaciji zelo radi sodelujejo, 20 % (14 oseb) pa, da večinoma radi sodelujejo. 14 % anketiranih (10 oseb) opaža, da nekateri otroci sodelujejo, drugi manj. Le po en anketiranec (po 1 %) je odgovoril, da so otroci večinoma zadržani oziroma da se težko vključijo.

Skupaj torej kar 83 % anketiranih opaža, da otroci pri dramatizaciji radi ali zelo radi sodelujejo. To potrjuje, da je dramatizacija otrokom zelo blizu, saj izhaja iz igre, ki je otrokova naravna potreba (Brown, 2017). Odgovor, da nekateri otroci sodelujejo, drugi pa manj, nas spomni, da so med otroki razlike. Prav zato je pomembna občutljiva vloga vzgojitelja, ki opazi, kateri otrok potrebuje več spodbude in kateri več prostora (Young idr., 2024).

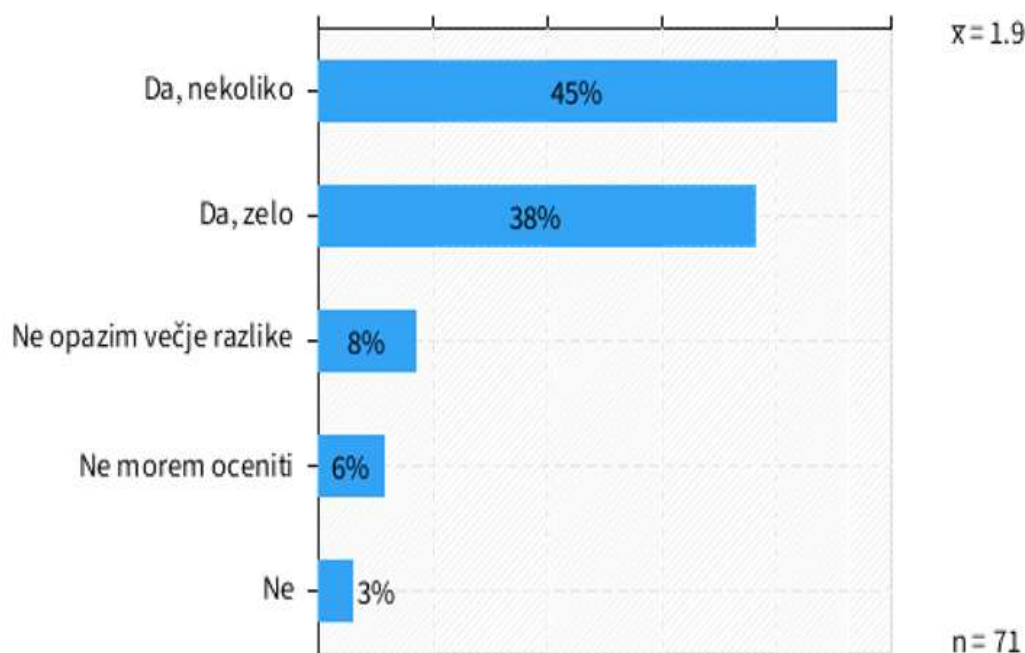
Pomembno se nam zdi tudi, da odgovora, po katerih naj bi bili otroci večinoma zadržani oziroma naj bi se težko vključili, skupaj predstavljata le 2 % vseh odgovorov. To pomeni, da je strah, da otroci dramatizacije ne bi sprejeli, večinoma odveč. Tudi otrok, ki pri dramatizaciji sprva le opazuje, ob tem doživlja zgodbo, posluša govor in se uči. Ko se počuti dovolj varnega, se običajno pridruži sam. Prav zato je pomembno, da otrok v sodelovanje nikoli ne silimo, ampak jim ponudimo dovolj časa, spodbude in priložnosti.

Tako pozitiven odziv otrok je pomemben tudi za strokovne delavce same. Dejavnost, pri kateri otroci sodelujejo z veseljem, je namreč najboljša spodbuda, da jo odrasli ponavljamo in nadgrajujemo. Tu se lahko sklene zelo koristen krog: otroci radi sodelujejo, zato strokovni

delavec dramatizacijo pogosteje uporabi, s pogostejšo uporabo pa se njeni učinki na govor, čustva in sodelovanje še okrepijo. Rezultati našega vprašalnika kažejo, da je prvi člen tega kroga, torej veselje otrok, v Vrtcu Murska Sobota že trdno na mestu.

4.6. Ali opazite, da so otroci pri dramatizaciji bolj motivirani za govor?

Z devetim vprašanjem smo prešli na področje govora. Zanimalo nas je, ali strokovni delavci opažajo, da so otroci pri dramatizaciji bolj motivirani za govor kot sicer.

Graf 9: Motiviranost otrok za govor pri dramatizaciji

Vir: lasten

Iz grafa 9 je razvidno, da 38 % anketiranih (27 oseb) opaža, da so otroci pri dramatizaciji veliko bolj motivirani za govor, 45 % (32 oseb) pa, da so nekoliko bolj motivirani. 8 % anketiranih (6 oseb) večje razlike ne opazi, 3 % (2 osebi) menijo, da otroci niso bolj motivirani, 6 % anketiranih (4 osebe) pa tega ne more oceniti.

Skupaj torej kar 83 % anketiranih opaža, da so otroci pri dramatizaciji bolj motivirani za govor. To je ena najpomembnejših ugotovitev naše raziskave. Potrjuje namreč to, kar smo zapisali v teoretičnem delu: pri dramatizaciji govor ni sam sebi namen, ampak dobi pravi razlog. Otrok govori zato, ker vloga in zgodba to od njega zahtevata, ker želi nekaj sporočiti ali nadaljevati dogajanje (Nicolopoulou, 2019; Cremin idr., 2018). Prav zato je dramatizacija tako dragocena priložnost za spodbujanje govora.

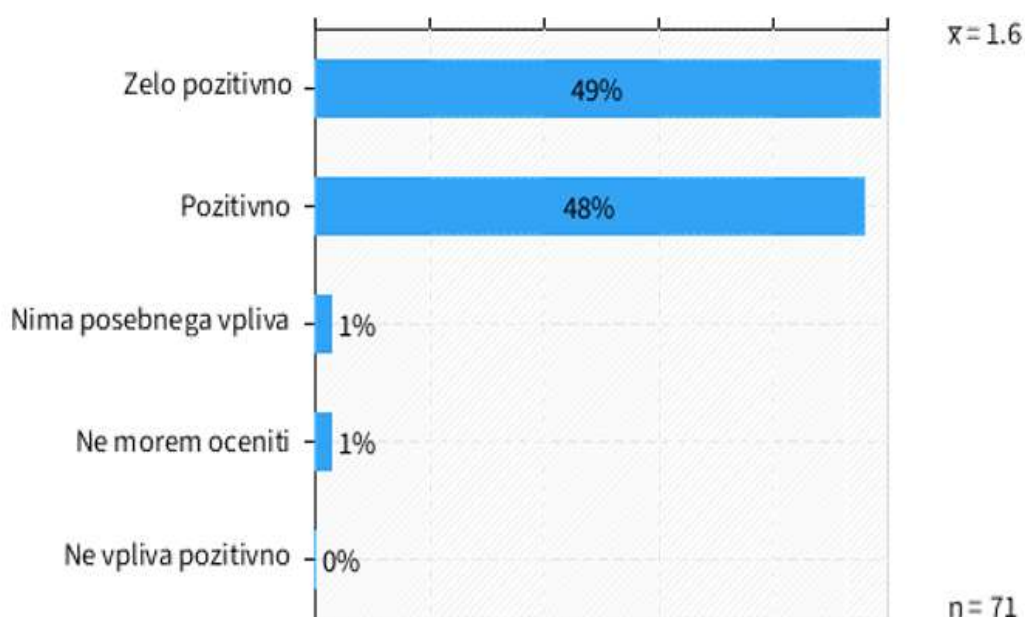
Vredno je pogledati tudi 8 % anketiranih, ki večje razlike ne opazi. Eden od možnih razlogov je, da se učinki dramatizacije najbolj pokažejo šele ob redni uporabi. Če dramatizacija poteka le nekajkrat na mesec, je priložnosti za opazovanje otrokovega napredka preprosto manj. Tudi zato bi bila pogostejša uporaba dragocena: strokovnim delavcem bi omogočila, da bi razvoj otrokovega govora ob dramatizaciji lažje spremljali in ga tudi zares opazili.

Ta ugotovitev ima veliko praktično vrednost predvsem za delo z otroki, ki sicer govorijo malo ali neradi. Prav zanje lahko strokovni delavec motivacijsko moč dramatizacije izkoristi preiščeno: otroku ponudi vlogo z malo besedila, ki jo ta zmore, ali vlogo, pri kateri vsi otroci govorijo skupaj, saj je v zboru spregovoriti veliko lažje kot sam. Zelo dobro deluje tudi lutka kot sogovornik, ki otroka nagovori, ta pa ji odgovarja. Ko otrok ob takih majhnih korakih doživi uspeh, se njegova pripravljenost za govor postopoma širi tudi na druge situacije v oddelku.

Odgovor na tretje raziskovalno vprašanje. Otroci se po opažanjih strokovnih delavcev na dramatizacijo odzovejo zelo pozitivno, saj kar 83 % anketiranih opaža, da pri njej radi ali zelo radi sodelujejo. Prav tako 83 % anketiranih opaža, da so otroci pri dramatizaciji bolj motivirani za govor kot pri drugih dejavnostih.

4.7. Kako dramatizacija po vašem mnenju vpliva na otrokov besedni zaklad?

Z desetim vprašanjem smo želeli izvedeti, kako strokovni delavci ocenjujejo vpliv dramatizacije na otrokov besedni zaklad.

Graf 10: Ocena vpliva dramatizacije na otrokov besedni zaklad

Vir: lasten

Iz grafa 10 je razvidno, da 49 % anketiranih (35 oseb) meni, da dramatizacija na otrokov besedni zaklad vpliva zelo pozitivno, 48 % (34 oseb) pa, da vpliva pozitivno. Le en anketiranec (1 %) meni, da dramatizacija nima posebnega vpliva, en anketiranec (1 %) pa tega ne more oceniti. Nihče ni odgovoril, da dramatizacija na besedni zaklad ne vpliva pozitivno.

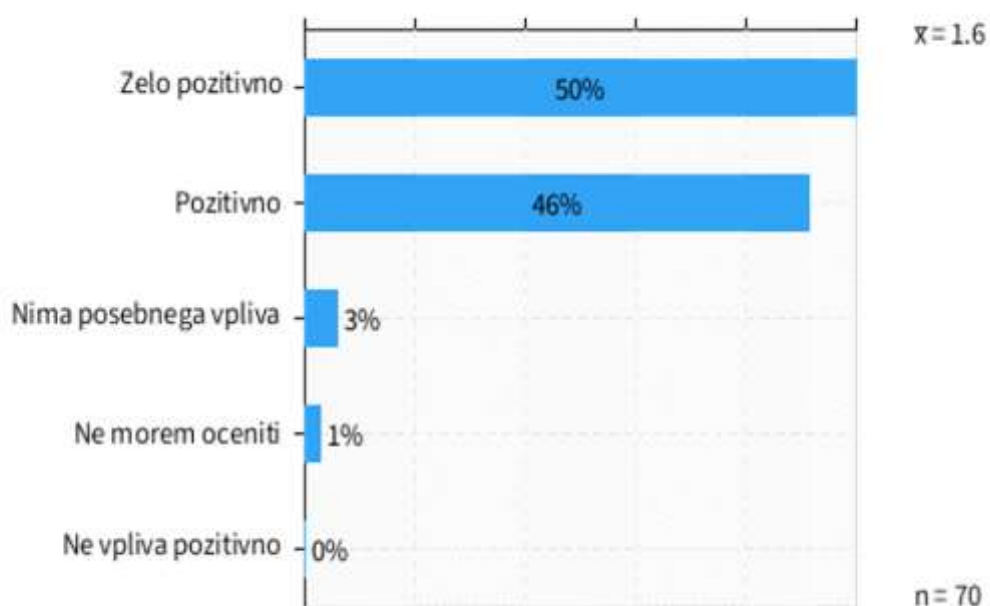
Skupaj torej kar 97 % anketiranih ocenjuje, da dramatizacija pozitivno ali zelo pozitivno vpliva na otrokov besedni zaklad. Tako enotno mnenje je zelo pomembno, saj je besedni zaklad ena od osnov govornega razvoja in tudi kasnejšega branja (Jago idr., 2025). Otrok pri dramatizaciji sliši in uporablja nove besede v živi, smiselni situaciji, zato si jih lažje zapomni. Tudi raziskave potrjujejo, da načrtne jezikovne spodbude v vrtcu izboljšajo otrokove jezikovne spretnosti (West idr., 2024).

Ta rezultat je še posebej pomemben, če vemo, da se besedni zaklad predšolskega otroka razvija predvsem ob živi rabi jezika, torej v pogovoru in igri. Pri dramatizaciji otrok besede sliši v smiselni povezavi z dogajanjem, jih takoj preizkusi in večkrat ponovi, saj se zgodbe v vrtcu rade ponavljajo. Ob pravljičah otrok spoznava tudi bogatejši, knjižni jezik, ki ga v vsakdanjem pogovoru sliši redkeje. Vse to pomaga razumeti, zakaj so bili anketirani pri tem vprašanju tako zelo enotni.

Za prakso iz tega sledi preprosto vodilo: besedni zaklad bo ob dramatizaciji najbolj rasel, če bomo premišljeno izbirali zgodbe. Najbolj primerne so zgodbe z bogatim, a otrokom še razumljivim jezikom, s ponavljajočimi se besedami in vzorci, ki jih otroci hitro posvojijo, ter z novimi besedami, ki jih lahko med igro naravno pojasnimo. Kadar otrok novo besedo hkrati sliši, izgovori in odigra, si jo zapomni veliko bolje, kot če bi mu jo le razložili.

4.8. Kako dramatizacija po vašem mnenju vpliva na otrokovo pripovedovanje zgodb ali dogodkov?

Z enajstim vprašanjem smo želeli izvedeti, kako strokovni delavci ocenjujejo vpliv dramatizacije na otrokovo pripovedovanje. Na to vprašanje je odgovorilo 70 anketirancev, eden je vprašanje izpustil.

Graf 11: Ocena vpliva dramatizacije na otrokovo pripovedovanje
 Vir: lasten

Iz grafa 11 je razvidno, da 50 % anketiranih (35 oseb) meni, da dramatizacija na otrokovo pripovedovanje zgodb ali dogodkov vpliva zelo pozitivno, 46 % (32 oseb) pa, da vpliva pozitivno. 3 % anketiranih (2 osebi) menita, da dramatizacija nima posebnega vpliva, en anketiranec (1 %) pa tega ne more oceniti.

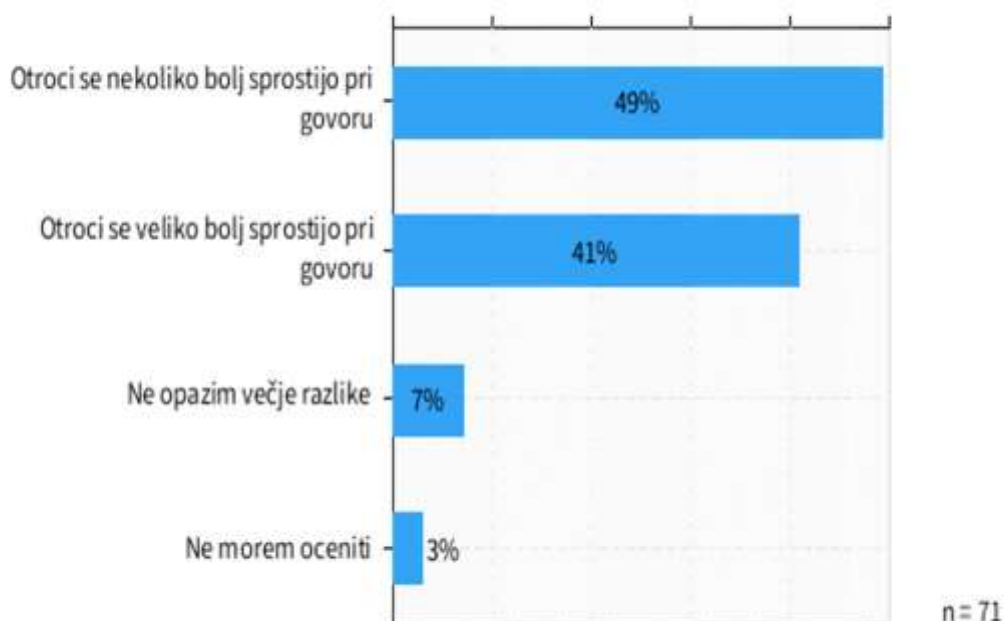
Skupaj torej 96 % anketiranih ocenjuje, da dramatizacija pozitivno ali zelo pozitivno vpliva na otrokovo pripovedovanje. Ta ugotovitev se zelo lepo sklada z raziskavami, ki smo jih predstavili v teoretičnem delu. Bernstein idr. (2024) so pokazali, da si otrok zgodbo lažje zapomni in jo bolje obnovi, kadar jo ob poslušanju tudi telesno doživi, torej pokaže z gibom in kretnjo. Podobno Veresov idr. (2025) ugotavljajo, da vodena domišljajska igra izboljša zgradbo in podrobnost otrokove pripovedi.

K temu lahko dodamo, da otrok pri dramatizaciji doživi zgradbo zgodbe na lastni koži: zgodba se nekje začne, nekaj se zaplete in se na koncu razplete. Otrok, ki je zgodbo večkrat odigral, si to zaporedje lažje predstavlja in ga lažje ubesedi, kadar pripoveduje sam. Pripovedovanje pa ni pomembno le samo zase. Je tudi ena od osnov za kasnejše branje, pisanje in učenje, zato je vsaka dejavnost, ki ga krepi, dragocena naložba v otrokov nadaljnji razvoj.

Napredek pri pripovedovanju se rad pokaže tudi zunaj vrtca. Otrok, ki je zgodbo v vrtcu odigral, jo bo doma pogosto z veseljem obnovil staršem, pri tem pa bo znova uril pripovedovanje in podoživel prijetno izkušnjo. Tako dramatizacija tiho gradi tudi most med vrtcem in domom: starši izvedo, kaj se v vrtcu dogaja, otrok pa dobi še eno priložnost, da svoje besede preizkusi pred hvaležnim občinstvom.

4.9. Kako dramatizacija vpliva na govorno samozavest otrok?

Z dvanajstim vprašanjem smo želeli izvedeti, ali se otroci po opažanjih strokovnih delavcev pri dramatizaciji bolj sprostijo pri govoru.

Graf 12: Ocena vpliva dramatizacije na govorno samozavest otrok

Vir: lasten

Iz grafa 12 je razvidno, da 41 % anketiranih (29 oseb) opaža, da se otroci pri dramatizaciji veliko bolj sprostijo pri govoru, 49 % (35 oseb) pa, da se nekoliko bolj sprostijo. 7 % anketiranih (5 oseb) večje razlike ne opazi, 3 % (2 osebi) pa tega ne moreta oceniti.

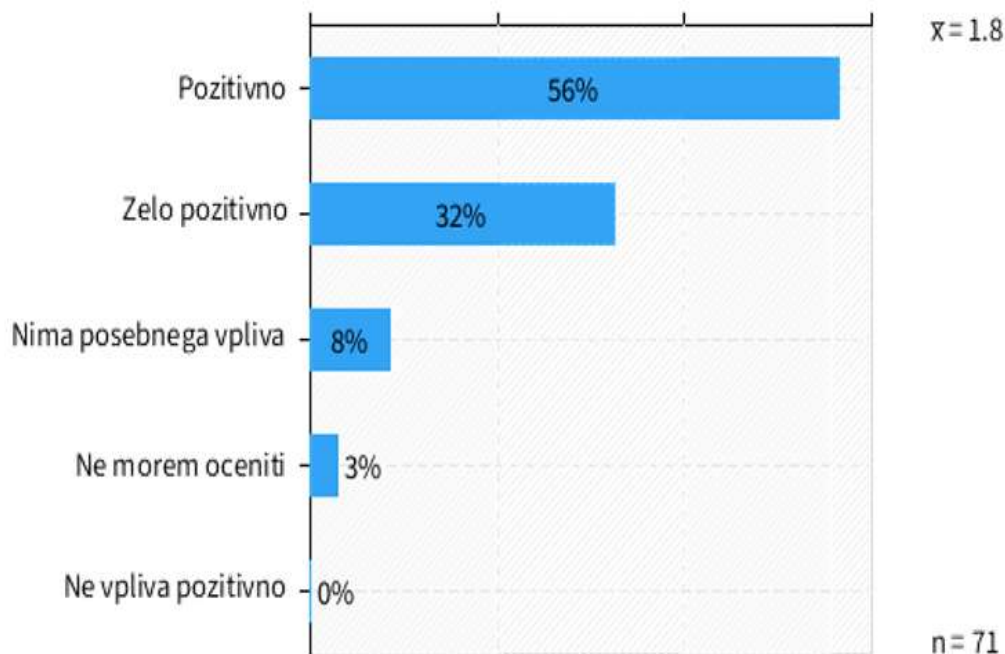
Skupaj torej 90 % anketiranih opaža, da se otroci pri dramatizaciji bolj sprostijo pri govoru. To potrjuje misel iz teoretičnega dela, da dramatizacija otroku ponuja varno razdaljo: kadar otrok govori skozi vlogo ali lutko, ne nastopa povsem kot on sam, zato ga je manj strah in lažje spregovori (van Huisstede idr., 2024). Prav to je še posebej dragoceno za tihe in zadržane otroke, kar so anketirani zelo lepo opisali tudi pri zadnjem, odprtem vprašanju.

Govorna samozavest, ki jo otrok pridobi v predšolskem obdobju, ima dolgoročno vrednost. Otrok, ki se je v vrtcu navadil spregovoriti pred skupino, bo tudi v šoli lažje odgovarjal, spraševal in nastopal. Pot do te samozavesti pa naj bo sestavljena iz majhnih korakov: otrok naj prej spregovori skozi lutko ali skupaj z drugimi, nato v manjši skupini, šele nazadnje sam pred vsemi. Dramatizacija je za takšno postopno privajanje idealna, ker otroku na vsaki stopnji ponudi oporo, hkrati pa nobene stopnje ne vsiljuje.

Odgovor na četrto raziskovalno vprašanje. Strokovni delavci ocenjujejo, da dramatizacija zelo pozitivno vpliva na otrokov govorni razvoj. Kar 97 % jih meni, da pozitivno vpliva na besedni zaklad, 96 % jih tako meni za pripovedovanje, 90 % pa jih opaža, da se otroci pri dramatizaciji bolj sprostijo pri govoru. Odgovori so pri vseh treh vprašanjih izjemno enotni, kar govorni razvoj postavlja v sam vrh koristi, ki jih strokovni delavci pripisujejo dramatizaciji.

4.10. Kako dramatizacija po vašem mnenju vpliva na prepoznavanje in izražanje čustev pri otrocih?

S trinajstim vprašanjem smo prešli na področje čustev. Zanimalo nas je, kako strokovni delavci ocenjujejo vpliv dramatizacije na to, kako otroci čustva prepoznajo in izražajo.

Graf 13: Ocena vpliva dramatizacije na prepoznavanje in izražanje čustev

Vir: lasten

Iz grafa 13 je razvidno, da 32 % anketiranih (23 oseb) meni, da dramatizacija na prepoznavanje in izražanje čustev vpliva zelo pozitivno, 56 % (40 oseb) pa, da vpliva pozitivno. 8 % anketiranih (6 oseb) meni, da dramatizacija nima posebnega vpliva, 3 % (2 osebi) pa tega ne moreta oceniti. Nihče ni odgovoril, da dramatizacija na čustva ne vpliva pozitivno.

Skupaj torej 88 % anketiranih ocenjuje, da dramatizacija pozitivno ali zelo pozitivno vpliva na prepoznavanje in izražanje čustev pri otrocih. Otrok se pri dramatizaciji srečuje z veselimi,

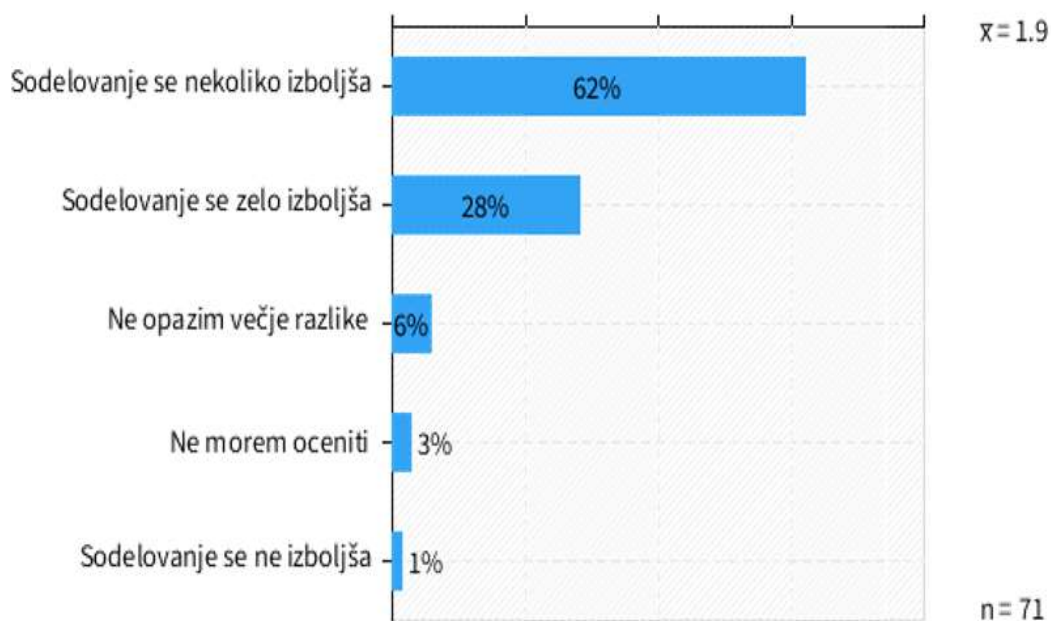
žalostnimi, prestrašenimi in jeznimi liki, zato čustva vidi, poimenuje in tudi sam pokaže. Raziskave, ki smo jih predstavili v teoretičnem delu, to potrjujejo: dramske dejavnosti ob zgodbi krepijo razumevanje čustvenih stanj (van Huisstede idr., 2024), premišljeni programi z dramatizacijo pa lahko izboljšajo tudi otrokovo čustveno pismenost (Armesto Arias idr., 2025; Grazzani, 2024).

Zanimivo je, da je pri čustvih delež odgovora, da je vpliv zelo pozitiven (32 %), nižji kot pri vprašanjih o govoru, kjer je znašal okoli polovice. Razlog je morda v tem, da so spremembe v govoru bolj slišne in vidne: novo besedo ali daljši stavek odrasli hitro opazimo. Napredek na področju čustev je tišji in počasnejši, zato ga je težje opaziti in izmeriti. Prav zato so še toliko bolj dragoceni primeri iz zadnjega, odprtega vprašanja, v katerih so anketirani opisali, kako so otroci skozi dramatizacijo izražali čustva, se življali v druge in premagovali strah.

Vpliv dramatizacije na čustva lahko strokovni delavci še okrepijo z majhnimi, premišljenimi koraki. Za dramatizacijo lahko izberejo zgodbe, v katerih liki doživljajo čustva, ki jih otroci dobro poznajo iz svojega življenja, na primer strah pred temo, veselje ob prijateljstvu ali žalost ob izgubi. Po dramatizaciji je dragocen kratek pogovor: kako se je počutil posamezni lik, zakaj se je tako počutil in kdaj smo se tako počutili mi. Tako otrok čustev ne le odigra, ampak jih tudi poimenuje in poveže s svojimi izkušnjami, kar je pomemben korak k čustveni zrelosti.

4.11. Kako dramatizacija vpliva na sodelovanje otrok v skupini?

S štirinajstim vprašanjem smo želeli izvedeti, kako dramatizacija po mnenju strokovnih delavcev vpliva na sodelovanje otrok v skupini.

Graf 14: Ocena vpliva dramatizacije na sodelovanje otrok v skupini
 Vir: lasten

Iz grafa 14 je razvidno, da 28 % anketiranih (20 oseb) opaža, da se sodelovanje otrok ob dramatizaciji zelo izboljša, 62 % (44 oseb) pa, da se nekoliko izboljša. 6 % anketiranih (4 osebe) večje razlike ne opazi, en anketiranec (1 %) meni, da se sodelovanje ne izboljša, 3 % (2 osebi) pa tega ne moreta oceniti.

Skupaj torej 90 % anketiranih opaža, da se sodelovanje otrok ob dramatizaciji izboljša. Ta ugotovitev je razumljiva, saj skupna igra od otrok zahteva prav tisto, kar sodelovanje pomeni: dogovarjanje, poslušanje drugega, čakanje na vrsto in skupno ustvarjanje. V teoretičnem delu smo prikazali, da kakovostna skupna domišljajska igra krepi socialne spretnosti in socialno kompetentnost otrok (Smits-van der Nat idr., 2024; Jaggy idr., 2023).

Dramatizacija ima pri sodelovanju še eno posebno prednost: omogoča, da je vključen prav vsak otrok. Vloge so lahko zelo različno zahtevne, od glavne vloge z veliko besedila do vloge drevesa, ki samo stoji in šumi, pa vendar so vse del skupne zgodbe. Otrok, ki še ni pripravljen govoriti, lahko sodeluje z gibom, zvokom ali skrbjo za rekvizite. Tako nihče ne ostane zunaj, vsak otrok pa doživi, da je zgodba uspela tudi zaradi njega. Prav ta izkušnja skupnega uspeha je tisto, kar skupino resnično povezuje.

Odgovor na peto raziskovalno vprašanje. Strokovni delavci ocenjujejo, da dramatizacija pozitivno vpliva tudi na čustveni in socialni razvoj otrok. 88 % jih meni, da pozitivno vpliva na prepoznavanje in izražanje čustev, 90 % pa jih opaža, da se ob njej izboljša sodelovanje otrok

v skupini. Skupaj z ugotovitvami o govoru to potrjuje, da dramatizacija podpira otrokov razvoj celostno, na več področjih hkrati.

4.12. Katere največje ovire opazite pri uporabi dramatizacije v vrtcu?

Petnajsto vprašanje je bilo odprtega tipa, zato so anketiranci odgovore zapisali s svojimi besedami. Nanj je odgovorilo 62 anketirancev. Ker so bili odgovori zelo različni, smo jih združili v skupine, ki se med odgovori najpogosteje ponavljajo:

- Pomanjkanje časa. Ta ovira se v odgovorih pojavlja daleč najpogosteje. Anketirani so zapisali, da priprava in izvedba dramatizacije zahtevata veliko časa, da so urniki natrpani ter da je med letom veliko projektov in drugih obveznih dejavnosti.
- Prostorska stiska. Nekateri anketirani so kot oviro navedli neprimeren ali premajhen prostor za izvedbo dramatizacije.
- Pomanjkanje pripomočkov. Del anketiranih je izpostavil, da primanjkuje lutk, kostumov in rekvizitov, njihova izdelava pa prav tako vzame veliko časa.
- Zadržanost, sramežljivost in trema otrok. Precej anketiranih opaža, da se nekateri otroci ne želijo izpostavljati, da jih je strah nastopanja ali da igro raje prepustijo bolj samozavestnim otrokom.
- Razlike med otroki. Anketirani so omenili razlike v govornem in socialnem razvoju otrok, težave z izgovorjavo ter tuje govoreče otroke, ki slovenskega jezika še ne razumejo dobro.
- Značilnosti skupine. Kot ovire so bili navedeni tudi kratkotrajna pozornost predvsem mlajših otrok, medsebojno motenje, želja vseh otrok, da bi govorili hkrati, in razdelitev vlog.
- Lastna usposobljenost. Posamezni anketirani so iskreno zapisali, da se na tem področju sami ne počutijo dovolj močne.

Nekaj anketiranih je zapisalo, da posebnih ovir ne opaža. Če odgovore pogledamo kot celoto, vidimo, da ovire večinoma niso povezane z dvomom o vrednosti dramatizacije. Strokovni delavci torej ne dvomijo, da je dramatizacija koristna, temveč jo je težko umestiti v natrpan vsakdan vrtca. Prav to smo predvideli tudi v teoretičnem delu, kjer smo zapisali, da dramatizacija brez svojega mesta v načrtovanju hitro ostane le občasna dejavnost (Tam, 2021). Ovira, povezana z lastno usposobljenostjo, pa potrjuje ugotovitev, da strokovni delavci za samozavestno uporabo dramskih pristopov potrebujejo podporo in izobraževanje (Kilinc idr., 2016). Te ugotovitve bodo dragoceno izhodišče za predloge, ki jih bomo zapisali v sklepnih ugotovitvah naloge.

Ob tem želimo poudariti, da je večina naštetih ovir premostljivih. Časovno stisko lahko omilijo prav kratke, preproste oblike dramatizacije, ki ne zahtevajo posebne priprave. Pri pripomočkih ni nujno, da so popolni: preprosto lutko je mogoče izdelati iz nogavice ali papirja, pri izdelavi

pa lahko sodelujejo tudi otroci, ki jim je že to dragocena izkušnja. Zbirka lutk in rekvizitov, ki nastaja postopoma in si jo oddelki med seboj delijo, prihrani čas vsem. Zadržanost otrok pa je, kot kažejo primeri iz naslednjega podpoglavja, prav tista težava, ki jo dramatizacija sama najbolje rešuje, če le otroku pustimo dovolj časa.

Premagovanje ovir pa ne sme ostati skrb posameznega strokovnega delavca. Časovna in prostorska stiska ter pomanjkanje pripomočkov so skupne težave, zato jih je najlažje reševati skupaj: z dogovorom o souporabi prostorov, s skupno zbirko lutk in rekvizitov, ki kroži med oddelki, ter z izmenjavo že pripravljenih dramatizacij, tako da dobro gradivo enega oddelka služi vsem. Tudi občutek, da kdo na tem področju ni dovolj močan, se najhitreje omili ob kolegijski pomoči, ko lahko strokovni delavec dejavnost najprej opazuje pri sodelavcu in jo šele nato izvede sam.

Pri oviri, ki so jo anketirani navedli daleč najpogosteje, torej pri pomanjkanju časa, se splača ustaviti še enkrat. Iz odgovorov je razvidno, da največ časa ne vzame sama izvedba dramatizacije, ampak priprava: izdelava lutk, kostumov in rekvizitov ter usklajevanje z vsemi drugimi obveznostmi. Prav zato je smiselno ločiti med tem, kar je za dramatizacijo res nujno, in tem, kar je zgolj lepo imeti. Za otroka je najpomembnejša skupna igra in doživeta zgodba, ne popolni kostumi. Preprosta dramatizacija brez posebne opreme, ki se zgodi večkrat, ima za otrokov razvoj več vrednosti kot popolno pripravljena predstava enkrat na leto.

Odgovor na šesto raziskovalno vprašanje. Največja ovira pri uporabi dramatizacije v vrtcu je po mnenju strokovnih delavcev pomanjkanje časa. Sledijo prostorska stiska, pomanjkanje pripomočkov, zadržanost in trema otrok ter razlike med otroki v govornem in socialnem razvoju.

4.13. Opišite primer, ko je dramatizacija po vašem mnenju dobro vplivala na otrokov govor, čustva ali sodelovanje v skupini

Tudi šestnajsto, zadnje vprašanje je bilo odprtega tipa. Nanj je odgovorilo 59 anketirancev. Anketirani so opisali zelo različne primere iz svoje prakse, ki smo jih prav tako združili v skupine:

- Zadržani in tihi otroci se odprejo. Takšnih primerov je bilo največ. Anketirani so opisali dečka, ki se sicer ni želel izpostavljati, nato pa se je sam javil za glavno vlogo v lutkovni igrici, bil pri njej zelo uspešen in se od takrat pogosteje oglašča tudi v pogovorih. Opisali so tudi zadržanega otroka, ki je imel v dramatizaciji najprej tiho vlogo, nato pa je postopoma začel uporabljati kratke stavke iz zgodbe, pridobil samozavest in se začel bolj vključevati v skupino.
- Napredek v govoru. Več anketiranih je opisalo, da je slabše govoreči otrok ob dramatizaciji začel govoriti oziroma tvoriti krajše stavke. Pri dramatizaciji Rdeče kapice so otroci, ki sicer

odgovarjajo le s posamezno besedo, začeli tvoriti cele stavke in dialoge, ker je zgodba to od njih zahtevala.

- Izražanje in razumevanje čustev. Anketirani so opisali, kako so se otroci vživeli v živali iz zgodbe in ob tem začutili, kaj čutijo druga bitja. Dramatizacija je otrokom pomagala tudi pri premagovanju strahu, ena od anketiranih pa je opisala deklico, ki je po večkratni uprizoritvi zgodbe povsem izgubila tremo.
- Umirjanje in pomoč pri vsakodnevnih situacijah. Zanimiv je primer otroka, ki je imel izbruh trme in ni želel sedeti pri kosilu. Ko ga je lutka miška poklicala po imenu in ga spodbudila, se je otrok umiril in se vrnil k mizi.
- Sodelovanje in povezanost skupine. Anketirani so opisali, kako so si otroci po prebrani zgodbi sami razdelili vloge, se dogovarjali in si pomagali, sodelovali pa so tudi tisti otroci, ki so sicer bolj tihi.
- Samozavest in ponos. Več anketiranih je zapisalo, da otroci po nastopu, ko dobijo pozornost in aplavz, doživijo ponos in se počutijo posebne, zato jim je naslednja dramatizacija lažja.

Anketirani so ob tem omenjali pravljice, kot so Rdeča kapica, Pod medvedovim dežnikom, Rokavička, Piščanček Pik in Zlata šivanka.

Ti primeri iz prve roke zelo lepo potrjujejo, kar smo zapisali v teoretičnem delu naloge. Dramatizacija otroku ponudi varen prostor, v katerem lahko skozi vlogo ali lutko pove in pokaže tisto, česar kot on sam še ne zmore (van Huisstede idr., 2024). Učinki so najbolj vidni prav pri tihih, zadržanih in slabše govorečih otrocih, torej pri tistih, ki takšno podporo najbolj potrebujejo. Prav zato lahko rečemo, da dramatizacija ni le prijetna popestritev, ampak dragocena strokovna metoda dela.

Če opisane primere pogledamo kot celoto, opazimo, da imajo skupno rdečo nit. V vseh primerih je otrok dobil varno vlogo, v kateri ni nastopal kot on sam, ampak kot lik iz zgodbe, in prav ta varnost mu je omogočila korak naprej. Pomembno vlogo sta imela tudi ponavljanje, saj se je otrok ob večkratni uprizoritvi iste zgodbe vedno bolj sprostil, in pozitivna izkušnja ob koncu, ki mu je dala pogum za naslednjič. Ti primeri strokovnim delavcem sporočajo, da se potrpežljivost splača: učinki dramatizacije pridejo postopoma, a so lahko za posameznega otroka zelo veliki.

Primeri razkrivajo še nekaj pomembnega: dramatizacija ni omejena le na vnaprej pripravljene dejavnosti. Anketirani so jo uporabili tudi povsem spontano, sredi vsakdanjih situacij, na primer z lutko, ki je otroka pomirila pri kosilu. To kaže, da dramatizacija ni le dejavnost na urniku, ampak orodje, ki ga ima strokovni delavec lahko pri roki ves dan: pri prihodu v vrtec, pri prehodih med dejavnostmi, pri umirjanju in pri reševanju malih vsakodnevnih zagat. Prav v tej vsestranskosti je njena posebna moč.

V opisanih primerih je vredno opaziti tudi vlogo strokovnega delavca. V nobenem primeru se napredek ni zgodil sam od sebe: vedno je bil zraven odrasli, ki je opazil priložnost, otroku ponudil primerno vlogo ali lutko in mu nato pustil dovolj časa, da je korak naredil sam. Prav to je bistvo dobre podpore: odrasli pripravi varno okolje in priložnost, otrok pa je tisti, ki v svojem tempu zbere pogum. Takšna drža od strokovnega delavca zahteva potrpežljivost in dobro opazovanje, rezultati, ki so jih anketirani opisali, pa kažejo, da se oboje bogato povrne.

4.14. Skupni pogled na rezultate razprave

Na koncu razprave želimo rezultate povezati še v celoto, saj šele skupaj pokažejo pravo sliko o mestu dramatizacije v Vrtcu Murska Sobota.

Prvi sklop ugotovitev se nanaša na uporabo dramatizacije. Ta je razmeroma skromna: večina strokovnih delavcev dramatizacijo uporablja nekajkrat na mesec ali redkeje, načrtno pa jo pogosto vključuje le manjši del. Med oblikami prevladujejo igra z lutkami, igra vlog in uprizarjanje zgodb, med dejavnostmi pa branje pravljic. Dramatizacija je torej najmočnejše doma tam, kjer je njena uporaba najbolj naravna in najlažja, precej manj pa na področjih, kjer bi lahko dala prav posebno veliko, na primer pri pogovoru o čustvih in pri socialnih temah.

Drugi sklop ugotovitev govori o otrocih in učinkih. Tu so odgovori izjemno enotni in izrazito pozitivni: otroci pri dramatizaciji radi sodelujejo, so bolj motivirani za govor, po presoji strokovnih delavcev pa dramatizacija pozitivno vpliva na besedni zaklad, pripovedovanje, govorno samozavest, čustva in sodelovanje. Odgovori na odprti vprašanji so tem številkam dodali žive primere, ki so pokazali, da so učinki najizrazitejši prav pri tihih, zadržanih in slabše govorečih otrocih.

Tretji sklop ugotovitev se nanaša na ovire. Te so skoraj v celoti organizacijske narave: čas, prostor in pripomočki. Vsebinskih zadržkov do dramatizacije anketirani tako rekoč nimajo, kar pomeni, da ovire ne izvirajo iz dvoma o njeni vrednosti, temveč iz okoliščin, ki jih je mogoče spreminjati.

Posebno sporočilo rezultatov velja za otroke, ki potrebujejo več podpore. Tako zaprta vprašanja kot opisani primeri kažejo, da dramatizacija največ da prav tihim, zadržanim in slabše govorečim otrokom ter otrokom, ki slovenščine še ne razumejo dobro. Za te otroke dramatizacija pogosto ni le ena od dejavnosti, ampak vrata, skozi katera sploh vstopijo v govor in v skupino. Vrtec, ki dramatizacijo uporablja redno, s tem tem otrokom ponuja bolj enake možnosti za razvoj, kar je ena najpomembnejših nalog predšolske vzgoje.

Če te tri sklope postavimo drugega ob drugega, se pokaže jasen sklep. Med tem, kako visoko strokovni delavci cenijo dramatizacijo, in tem, koliko jo dejansko uporabljajo, zeva razkorak, ki pa ni posledica nenaklonjenosti, ampak predvsem organizacijskih ovir in ustaljenih navad. Prav zato je ta razkorak mogoče zmanjšati: z boljšim načrtovanjem, z malimi vsakodnevnimi

oblikami dramatizacije, s skupno skrbjo za pripomočke in z medsebojno podporo strokovnih delavcev. Rezultati hkrati kažejo, da se področja, ki jih dramatizacija krepi, med seboj podpirajo: otrok, ki se skozi vlogo sprosti pri govoru, se lažje izraža tudi čustveno in se pogumneje vključuje v skupino. Vlaganje v dramatizacijo je zato vlaganje v otrokov celostni razvoj, kar bomo strnili v sklepnih ugotovitvah naloge.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE

V raziskovalni nalogi smo želeli ugotoviti, kakšno mesto ima dramatizacija pri delu s predšolskimi otroki v Vrtcu Murska Sobota in kako strokovni delavci ocenjujejo njen vpliv na otrokov govorni in čustveni razvoj. V teoretičnem delu smo s pomočjo strokovne in znanstvene literature pokazali, da je dramatizacija veliko več kot priprava predstave. Je način dela, ki izhaja iz otrokove naravne potrebe po igri in ki hkrati spodbuja govor, čustva, domišljijo in sodelovanje. Pregled dosedanjih raziskav je pokazal, da dramske dejavnosti izboljšujejo besedni zaklad, pripovedovanje, razumevanje čustev in socialne spretnosti otrok ter da je pri tem pomembna premišljena vloga odraslega.

V empiričnem delu smo z anketnim vprašalnikom, ki ga je v celoti izpolnilo 71 strokovnih delavcev, preverili, kakšna je uporaba dramatizacije v vsakodnevni praksi. Če ugotovitve strnemo v eno misel, lahko rečemo: strokovni delavci dramatizacijo zelo cenijo, uporabljajo pa jo razmeroma redko. Prav ta razkorak med visoko oceno koristi in redko uporabo je najpomembnejše sporočilo naše raziskave in hkrati največja priložnost za razvoj prakse v vrtcu.

V nadaljevanju na podlagi zbranih podatkov odgovarjamo na zastavljene hipoteze.

Hipotezo 1, ki pravi, da večina strokovnih delavcev dramatizacijo uporablja nekajkrat na mesec ali redkeje, načrtno in pogosto pa jo vključuje le manjši del strokovnih delavcev, lahko potrdimo. Kar 93 % anketiranih dramatizacijo uporablja največ nekajkrat na mesec, nihče je ne uporablja vsak dan, pogosto in načrtno pa jo v dejavnosti vključuje le 17 % anketiranih.

Hipotezo 2, ki pravi, da se otroci na dramatizacijo večinoma odzovejo pozitivno in da so pri njej bolj motivirani za govor, lahko potrdimo. 83 % anketiranih opaža, da otroci pri dramatizaciji radi ali zelo radi sodelujejo, prav tako 83 % anketiranih opaža, da so otroci pri njej bolj motivirani za govor. Le posamezni anketiranci so poročali o pretežni zadržanosti otrok.

Hipotezo 3, ki pravi, da večina strokovnih delavcev ocenjuje, da dramatizacija pozitivno vpliva na otrokov govorni razvoj, lahko potrdimo. Kar 97 % anketiranih meni, da dramatizacija pozitivno vpliva na otrokov besedni zaklad, 96 % jih tako meni za pripovedovanje, 90 % pa jih opaža, da se otroci pri dramatizaciji bolj sprostijo pri govoru.

Hipotezo 4, ki pravi, da večina strokovnih delavcev ocenjuje, da dramatizacija pozitivno vpliva na prepoznavanje in izražanje čustev ter na sodelovanje otrok v skupini, lahko potrdimo. 88 % anketiranih meni, da dramatizacija pozitivno vpliva na čustva otrok, 90 % pa jih opaža, da se ob njej izboljša sodelovanje v skupini.

Hipotezo 5, ki pravi, da je najpogostejša ovira pri uporabi dramatizacije pomanjkanje časa, lahko potrdimo. Pomanjkanje časa se je v odgovorih na odprto vprašanje o ovirah pojavilo

daleč najpogosteje, sledili pa so mu prostorska stiska, pomanjkanje pripomočkov in zadržanost otrok.

Vseh pet hipotez je bilo torej potrjenih. Rezultati naše raziskave se lepo skladajo s teoretičnimi izhodišči in z dosedanjimi raziskavami: potrjujejo, da strokovni delavci učinke dramatizacije, ki jih opisuje literatura, prepoznavajo tudi v svoji vsakodnevni praksi. Hkrati pa raziskava razkriva, da med tem znanjem in dejansko uporabo dramatizacije ostaja vrzel, ki jo je mogoče zapolniti predvsem z boljšim načrtovanjem in medsebojno podporo strokovnih delavcev.

To, da so bile potrjene prav vse hipoteze, ima za vrtec posebno vrednost. Pomeni namreč, da slika, ki smo jo pričakovali na podlagi literature in izkušenj iz prakse, ni le občutek, ampak jo zdaj potrjujejo tudi zbrani podatki. Vodstvo vrtca in strokovni delavci se lahko pri načrtovanju svojega dela tako oprejo na konkretne številke iz lastnega okolja, ne le na splošna priporočila iz literature. Prav v tem je razlika med občutkom, da bi lahko delali več, in jasno ugotovitvijo, kje in kako lahko to zares storijo.

Potrjene hipoteze se hkrati lepo ujemajo s teoretičnimi izhodišči naloge. Kar so raziskave, predstavljene v teoretičnem delu, pokazale z meritvami in poskusi, so strokovni delavci v naši anketi potrdili s svojimi izkušnjami iz oddelkov: dramatizacija spodbuja govor, podpira čustveni razvoj in povezuje skupino. Ujemanje med literaturo in prakso daje ugotovitvam naloge posebno trdnost, saj do enakih zaključkov prideta dve povsem različni poti, znanstveno raziskovanje in vsakodnevne izkušnje ljudi, ki z otroki delajo vsak dan.

Ob koncu se moramo dotakniti tudi omejitev raziskave. Raziskava je bila izvedena v enem samem vrtcu in na neslučajnostnem vzorcu, zato ugotovitev ne moremo posploševati na vse slovenske vrtce. Podatki temeljijo na ocenah in opažanjih strokovnih delavcev, ne na neposrednem merjenju otrokovega razvoja, zato jih je treba razumeti kot pogled iz prakse in ne kot dokaz o učinkih. Mogoče je tudi, da so anketo raje rešili tisti strokovni delavci, ki jim je dramatizacija bližje, kar bi lahko rezultate nekoliko obarvalo. Odprti vprašanji nista bili obvezni, zato nanju ni odgovorilo vseh 71 anketirancev. Kljub tem omejitvam pa velik odziv za en vrtec in velika enotnost odgovorov dajeta ugotovitvam precejšnjo težo.

Izvirni prispevek naloge vidimo v tem, da prvič ponuja celovito sliko o uporabi dramatizacije v Vrtcu Murska Sobota: koliko se uporablja, v katerih oblikah, kakšen odziv otrok zaznavajo strokovni delavci, kako ocenjujejo njene učinke in kaj jih pri tem ovira. Takšna slika je neposredno uporabna za načrtovanje dela v vrtcu. Ugotovitve lahko strokovnim delavcem predstavimo na strokovnem aktivu ali vzgojiteljskem zboru, kjer bi bile lahko izhodišče za pogovor o pogostejši in bolj načrtni uporabi dramatizacije ter za izmenjavo izkušenj in primerov dobre prakse med oddelki.

Na podlagi vseh ugotovitev predlagamo naslednje korake za prakso:

- dramatizacijo vključiti v letno in tedensko načrtovanje dela oddelka, da njena uporaba ne bo odvisna le od trenutnega navdiha ali priložnosti;
- v vsakodnevne rutine vnesti kratke oblike dramatizacije, na primer lutko v jutranjem krogu ali oživiljen prizor ob branju slikanice, ki ne zahtevajo posebne priprave;
- postopoma zgraditi skupno zbirko lutk, kostumov in rekvizitov ter urediti stalni dramski kotiček, ki je otrokom in strokovnim delavcem vedno na voljo;
- omogočiti izmenjavo izkušenj med strokovnimi delavci, na primer s predstavitvijo primerov dobre prakse na strokovnih aktivih, ter interna izobraževanja s področja dramskih dejavnosti;
- posebno pozornost nameniti tihim, zadržanim in slabše govorečim otrokom, ki jim dramatizacija po izkušnjah anketiranih najbolj koristi;
- odzive otrok ob dramatizaciji načrtno opazovati in beležiti, saj lahko tako strokovni delavci učinke lažje spremljajo in svoje delo sproti prilagajajo.

Predlogov ni treba uresničiti vseh naenkrat. Najbolje je začeti z majhnimi, uresničljivimi koraki: na primer tako, da si odderek za vsak mesec izbere eno pravljico, ki jo z otroki tudi dramatizira, ali da lutka dobi stalno mesto v jutranjem krogu. Ob koncu šolskega leta lahko strokovni delavci skupaj pregledajo, kaj se je obneslo, in dobre izkušnje prenesejo v naslednje leto. Tako se dramatizacija v vrtec ne vrača kot dodatna obveznost, ampak kot postopna, prijetna sprememba, ki jo soustvarjajo vsi.

Naloga odpira tudi vprašanja za nadaljnje raziskovanje. Prva smiselna pot bi bila razširitev raziskave na več vrtcev iz različnih okolij. Tako bi lahko preverili, ali so ugotovitve iz Vrtca Murska Sobota podobne tudi drugod, in ugotovili, ali na uporabo dramatizacije vplivajo velikost vrtca, okolje ali druge okoliščine. Enak vprašalnik bi lahko čez nekaj let ponovili tudi v istem vrtcu in tako preverili, ali so se stvari po uvedbi predlaganih korakov spremenile.

Druga pot vodi v samo prakso. Naša raziskava temelji na ocenah strokovnih delavcev, zato bi bilo dragoceno dramatizacijo tudi neposredno opazovati v oddelkih in spremljati napredek konkretnih otrok skozi daljše obdobje. Posebej zanimivo bi bilo spremljati otroke, ki so pri govoru bolj zadržani: kako se njihova pripravljenost za govor spreminja ob redni dramatizaciji čez celo šolsko leto. S tem bi ocene strokovnih delavcev dopolnili z neposrednimi opažanji o otrocih.

Tretja pot pa se odpira proti domu. Zanimivo bi bilo raziskati, kako dramatizacijo doživljajo starši, ali jo otroci prenašajo domov in kakšne so možnosti za njihovo vključevanje, na primer prek skupnih dramskih popoldnevov ali lutke, ki potuje med vrtcem in domom. Ker se je v naši raziskavi pokazalo, da otroci zgodbe radi podoživljajo, bi bila takšna povezava med vrtcem in domom naravna nadgradnja.

Raziskava je pokazala, da strokovni delavci Vrtca Murska Sobota dobro vedo, kako dragocena je dramatizacija za predšolskega otroka, in da otroci pri njej radi sodelujejo. Naslednji korak je, da se to znanje in naklonjenost preneseta v pogostejšo, bolj načrtno in samozavestno uporabo. Otroci so, kot kažejo odgovori strokovnih delavcev, na to več kot pripravljeni.

VIRI IN LITERATURA

Literatura

- Armesto Arias, M., idr. (2025). A drama-based intervention to improve emotional intelligence in early childhood education. *European Journal of Psychology of Education*, 40, Article 13. <https://doi.org/10.1007/s10212-024-00906-6>
- Bernstein, K. A., van Huisstede, L., Marley, S. C., idr. (2024). Gesture like a kitten and you won't forget your tale: Drama-based, embodied story time supports preschoolers' narrative skills. *Early Childhood Research Quarterly*, 66, 178–190. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2023.10.004>
- Brown, V. (2017). Drama as a valuable learning medium in early childhood. *Arts Education Policy Review*, 118(3), 164–171. <https://doi.org/10.1080/10632913.2016.1244780>
- Chlapana, E., & Koniou, A. (2025). Combining approaches for improving preschoolers' narrative production skill. *The Australian Journal of Language and Literacy*, 48, 35–56. <https://doi.org/10.1007/s44020-025-00075-z>
- Cremin, T., Flewitt, R., Swann, J., Faulkner, D., & Kucirkova, N. (2018). Storytelling and story acting: Co-construction in action. *Journal of Early Childhood Research*, 16(1). <https://doi.org/10.1177/1476718X17750205>
- Dawson, K., & Lee, B. K. (2018). *Drama-based pedagogy: Activating learning across the curriculum*. Bristol: Intellect.
- Grazzani, I. (2024). Promoting theory of mind and emotion understanding in preschool settings: An exploratory training study. *Frontiers in Psychology*, 15, 1439824. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1439824>
- Jago, L. S., idr. (2025). The effect of preschool vocabulary and grammar on early reading comprehension and word reading: A systematic review and meta-analysis. *Educational Research Review*. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2025.100680>
- Jaggy, L., idr. (2023). The impact of social pretend play on preschoolers' social skills: An intervention study. *Early Childhood Research Quarterly*. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0885200622001661>
- Kilinc, S., idr. (2016). Early Years Educators at Play: A research-based early childhood professional development program. *Childhood Education*. <https://doi.org/10.1080/00094056.2016.1134242>

- Loizou, E., Michaelides, A., & Georgiou, A. (2019). Early childhood teacher involvement in children's socio-dramatic play: Creative drama as a scaffolding tool. *Early Child Development and Care*, 189(4), 600–612.
<https://doi.org/10.1080/03004430.2017.1336165>
- Murano, D., Sawyer, J. E., & Lipnevich, A. A. (2020). A meta-analytic review of preschool social and emotional learning interventions. *Review of Educational Research*, 90(2).
<https://doi.org/10.3102/0034654320914743>
- Nilfyr, K., idr. (2025). Thriving children's emotional self-regulation in preschool. *Education Sciences*, 15(2), 137. <https://www.mdpi.com/2227-7102/15/2/137>
- Nicolopoulou, A. (2019). Chapter 12. Using a storytelling/story-acting practice to promote narrative and other decontextualized language skills in disadvantaged children. V E. Veneziano & A. Nicolopoulou (ur.), *Narrative, literacy and other skills: Studies in intervention* (str. 263–284). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
<https://doi.org/10.1075/sin.25.13nic>
- Ozen-Uyar, R., Yigit-Gencten, V., & Ceylan, M. (2025). Drama-Based read-alouds in preschool classroom: Promoting social understanding, social problem solving, and peer relationships. *Reading Research Quarterly*, 60(3), e70014.
<https://doi.org/10.1002/rrq.70014>
- Schmidt, A. C., Pierce-Rivera, M., van Huisstede, L., Marley, S. C., Bernstein, K. A., Millinger, J., Kelley, M. F., & Restrepo, M. A. (2024). What's the Story with Storytime?: An examination of preschool teachers' drama-based and shared reading practices during picturebook read aloud. *Early Childhood Education Journal*, 52(7), 1525–1543.
<https://doi.org/10.1007/s10643-023-01554-z>
- Smits-van der Nat, M., van der Wilt, F., Meeter, M., & van der Veen, C. (2024). The value of pretend play for social competence in early childhood: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 36, 46. <https://doi.org/10.1007/s10648-024-09884-z>
- Tam, P.-C. (2016). Children's creative understanding of drama education: A Bakhtinian perspective. *Thinking Skills and Creativity*, 20, 29–39.
<https://doi.org/10.1016/j.tsc.2016.02.003>
- Tam, P.-C. (2021). Blurring the play-drama boundary: A case study investigating the teaching and learning of a drama-integrated curriculum in a Hong Kong kindergarten. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 22(4), 328–341.
<https://doi.org/10.1177/14639491211060559>

- van Huisstede, L., Marley, S. C., Bernstein, K. A., idr. (2024). Drama during story time supports preschoolers' understanding of story character feeling states. *Journal of Early Childhood Literacy*. First published online 29 March 2024. <https://doi.org/10.1177/14687984241240413>
- Veresov, N., Veraksa, A., Gavrilova, M., & Sukhikh, V. (2021). Do children need adult support during sociodramatic play to develop executive functions? Experimental evidence. *Frontiers in Psychology*, 12, 779023. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.779023>
- Veresov, N. N., Veraksa, A. N., & Plotnikova, V. A. (2025). Using PlayWorld to promote narrative development: Evidence from a double-blind control experiment. *Psychology in Russia: State of the Art*, 18(3), 140–157. <https://doi.org/10.11621/pir.2025.0309>
- Walker, S., Fleer, M., Veresov, N., & Duhn, I. (2020). Enhancing executive function through imaginary play: A promising new practice principle. *Australasian Journal of Early Childhood*, 45(2). <https://doi.org/10.1177/1836939120918502>
- West, G., Lervåg, A., Birchenough, J. M. H., Korell, C., Rios Diaz, M., Duta, M., Cripps, D., Gardner, R., Fairhurst, C., & Hulme, C. (2024). Oral language enrichment in preschool improves children's language skills: A cluster randomised controlled trial. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 65(8), 1087–1097. <https://doi.org/10.1111/jcpp.13947>
- Young, S., Edwards, S., & Nuttall, J. (2024). Teacher participation in young children's dramatic play. *Journal of Early Childhood Research*, 22(4), 598–611.